Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 271/1566 | Łódź, Sroda 21 listopada 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, ח כסלו תרפ״ט | Nr. 271/1566

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

שטייער=אמנעסטיע פאר פעראָרימטע

פאָדערט דעפּ. ראָזמאַרין אין דער ביודזשעט-קאַמיסיע פון סיים.

וואַרשא, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אין דער ביודזשעט-קאָמיסיע קומען פאָר די ווייטערדיגע וכוחים. דער ערשטער האָט גערעדט דעפּ. ריבאַרסקי (נ. ר.), ער האָט ערקלערט אַז דער פינאַנץ מיניסטער האָט דאָך נישט אָנגעוויזען ווי אַזוי ס'איז אויסגעגעבען געוואָרען דער פריהערדיגער ביודזשעט. ער האַלט אַז מ'קען מאַכען אָפּשפּאָרונגען אין דיספּאָזיציע-פאָנד. ער האַלט אַז די אַלגעמיינע שטייערן וועלען צו הויך אין שטעלט אַ פאָרשלאַג נאָכמעהר צו פערקלענערען דעם אומזאַץ שטייער.

דעפּ. כאַנדזשינסקי (רעכטע נ. פּ. ה.) האַלט אַז די באַהן-הלואה האָט געוואָלט זיין אַ התחלה פאַר נייע הלואות דערווייל איז זי נישט צושטאַנד געקומען.

מיניסטער טשעכאָוויטש רופט אוים: די באַהנען זענען דאָך פערמשכנט געוואָרען בעת דער בילאָן-הלואה. דער רעדנער פאָדערט נישט גרינגצושעצען דעם נעגאַטיווען האַנדעלס-בילאַנס.

נאָכדעם איז מיט אַ גרויסער רעדע אַרויסגעטראָטען דעפּ. ראָזמאַרין (יודישע קאָלאָ). ער ווייזט אָן, אַז הוקא ווען ס'קומט פאַר די וואָך פון שפּאָרזאַמקייט אין די רעגירונג געקומען מיט אַ ביודזשעט, וואָס איז העכער מיט 5 פראָצ. פונ'ם פריהערדיגען. דער אַלגעמיינער ביודזשעט בעטרעפט 5 מיט אַ האַלבען מיליאַרד זלאָטעס; קאָמונאַלע שטייערן בעטרעפען אַ מיליאַרד זל. געזעלשאַפטליכע אָפּצאָהלען בעטרעפען אויך אַ האַלבען מיליאַרד. אַלזאָ אין פערלויף פונ'ם יאָהר דאַרף די בעפעלקערונג איינצאָהלען 7 מיליאַרד זל. און אין אומלויף איז פערהאַן איינגאַנצען 1.4 מיליאַרד זל. ד. ה. אַז דאָס געלד דאַרף זיך עטליכע מאָל אומדרעהען. דאָס בעשווערט זעהר דעם ווירטשאַפטליכען לעבען פון לאַנד. מ'קען נישט לייכט שעצען — זאָגט דער רעדנער — דעם האַנדעלס-בילאַנס דער רעזערוו פון אויסל. וואַלוטע האָט זיך פערקלענערט בלויז מיט 100 מיליאָן, אָבער קיין נייע געלדער צום רעזערוו קומען נישט צו, ס'איז נויטיג אַ הלואה, אָבער אַ הלואה אין פראַנקרייך איז אַ פראַגע פון צוקונפט-מוזיק, אָפּשטעלענדיג זיך אויף דער שטייער-פּאָליטיק ווייזט אָן דער רעדנער, אַז הגם דער אומזאַץ-שטייער ווערט פערלייכטערט, ווערען איינגעפיהרט נייע שטייערן, וואָס איז נישט וועהניגער נעפעהרליך. דער עטאַטיזם, וועלכען ס'פיהרט די רעגירונג, בעדראָהט דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען פון לאַנד. פונ'ם עטאַטיזם ליידען קודם כל די יודען, זיי האָבען געליטען פון די פערש. מאָנאָפּאָלען. דער רעדנער מאַכט פאָרוואורפען די אַרבייטער-פאָרשטעהער, פאַרוואָס זיי זאָרגען נישט פאַר'ן אַריינפיהרען יודען אין אַרבייטס-וואַרשטאַטען. דער רעדנער פאָדערט אַ שטייער-אַמנעסטיע פאַר די פעראָרימטע שטייער-צאָהלער. ער ווייזט אָן, אַז אויב דער אומזאַץ-שטייער איז פערקלענערט געוואָרען, וועט אָבער ווייטער געוועלטיגען דער נידריגער בעאַמטער.

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). אין דער בילדונגס-אַמיסיע איז אונטער'ן פאָרזיץ פון דעפּ. קאַלינאָווסקי (וויזוואָלעניע) היינט אין דער היסטער לצזונג אָנגענומען געוואָרען דער בעשלוס צו פערלענגערן דעם טערמין פאַר די דאָקטאָראַטען פון אַלטען און נייעם סיסטעם ביז צום יאָהר 1932.

וואַרשאַ, 20. (טעלעפאָניש פון אונזער טיים-קאָרעספאָנדענט). אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אָנקומען פון גענעראַל-סעקרעטאַר פון דער פעלקערליגע סער דרומאָנט האָט דער אויסערן-מיניסטער איינגעאָרדענט אַ פייערליכען פריהשטיק.

צום פריהשטיק זענען אויך איינגעלאַדען געוואָרען די דעפּ. רייך און פאַרבשטיין.

זיצונג פון יודישען קאלא

וואַרשא 20 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) היינט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון יודישען קאָלאָ. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז דעפּ. ראָזמאַרין וועט דערווייל נישט אָננעמען דעם רעפעראַט אין דער ביודזשעט-קאָמיסיע וועגען יוסטיץ-מיניסטעריום, ביז ס'וועט זיין אַ בעשלוס פון קאָלאָ. נאָכדעם האָט דעפּ. גרינבוים געענטפערט אויף די פאָרוואורפען, וואָס זענען איהם געמאַכט געוואָרען אין צוזאַמענהאַנג מיט זיין רעדע. ער האָט ערקלערט, אַז רעדענדיג וועגען די וואָס וואַרטען אין דער רייה האָט ער בשום אופן נישט געמיינט די דעפּוטאַטען פון קאָלאָ, ווייל ער גלויבט נישט, אַז אימיצער פון די דעפּוטאַטען זאָלען זיין געפאַלען אַזוי נידריג.

דעפּ. רייך האָט זיך מיט דער ערקלערונג בעפרידיגט. צום סוף איז אַסיגנירט געוואָרען 300 זל. אויפ'ן גאָלדענעם בוך לכבוד בערעק יאָסעלעוויטש.

*

וואַרשא, 20 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון סיים האָט די יודישע קאָלאָ אַריינגעטראָגען אַן אינטערפעלאַציע וועגען די געשעענישען אין פּויזען.

אויפשטאנד אין אינדיע.

קאַיר 20 (אַטע) אויף דער גרעניץ פון אינדיען אין אַפגאַניסטאַן איז אויסגעבראָכ'ן אַן אויפשטאַנד פון די שבטים. די קאַראַוואַן-קאָמוניקאַציע איז איבערגעריסען געוואָרען. די ענגלישע רעגירונג האָט בענוצט אַעראָפּלאַנען, וועלכע וואַרפען באָמבעס אויף די אויפשטענדיגע.

איינגעפאלען אנ'אלטע קויהלען-גרוב?

בערלין, 20 (א.וו.) ווי מ'טיילט מיט פון בויטען האָט מען דאָרט דינסטאָג אַרום 5 אַזייגער אינדערפריה דערפילט אַ שטאַרקע אויפטרייסלונג פערבונדען מיט אַ שטאַרקען קנאַל.

די אָרטיגע מאַכט האָט פערפירט אַן אויספאָרשונג צי ס'איז נישט איינגעפאַלען אַן אַלטע פערלייגטע קויהלען גרוב, וואָס געפינט זיך הינטערן שטאָט.

שווערע אויטאבוס-קאטאסטראפע אין וויען.

19 פערזאָן מיט צובראכענע אברים.

וויען 19 (אַטע) פאַר דער פאַרלאַמענט-געביידע איז פאָרגעקומען אַ שווערע אויטאָבוס-קאַטאַסטראָפע. אַ פולגעפּאַקטער אויטאָבוס איז אַרויפגעפאָהרען אויף אַ לאַמטערן און האָט זיך צוליב דעם אומגעקעהרט. אומגליקליכערווייזע איז דער אויטאָ אַרויפגעפאַלען אויף דער זייט, וואו עס האָבען זיך געפונען די איינגאַנגס טירען.

די פּאַסאַזשירען זענען דעריבער געוואָרען צוגעדעקט. מ'האָט נישט געקאָנט אַרויסנעהמען די פערוואונדעטע, וועלכע האָבען געבעטען הילף.

נאָך לאַנגע אָנשטרענגונגען פון די פייערלעשער, וועלכע האָבען שטיקלעכווייז צונומען דעם אויטאָבוס איז געלונגען צו בעפרייען די אומגליקליכע פון דער תפיסה. 19 פערזאָן זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען.

הונגער אין כינע.

פעקין, 20 (א. וו.) אין צפון-כינע פערשטאַרקט זיך געוואַלדיג דער הונגער, וואָס דערפיהרט די בעפעלקערונג ביז צו פערצווייפלונג. אין קרייז סואי-יאַנג ווערען אויף די מערק פערקויפט יונגע מיידלעך, וועלכע ווערען אויפגעקויפט דורך פרויען-הענדלער.

פעקין, 20 (ספּ. טעל.) לויט די ידיעות פון אינטערנאַציאָנאַלען הילפס-קאָמיטעט פאַר די כינעזער דראָהט אַ געפאַהר פון הונגער-טויט דער גאַנצער 12-מיליאָניגער בעפעלקערונג אין מיטעלען און צפון-כינע. ס'איז דאָ אַ געפאַהר, אַז די צאָהל זאָל שטייגען ביז 20 מיליאָן.

כדי צו בעקעמפען דעם הונגער איז דעם קאָמיטעט נויטיג מינימום 40 מיליאָן דאָלאַר.

ערשטע יודישע קאָלאָניע אין גרוזיען.

מאָסקווע, 20. (ספּ. טעל.) אין גורדזשאַני (גרוזיען) איז געגרינדעט געוואָרען די ערשטע יודישע לאַנדווירטשאַפטליכע קאָלאָניע. דאָס גרינדען די קאָלאָניע בעדייטעט אַן אָנהויב פון יודישער קאָלאָניזאַציע-טעטיגקייט אין גרוזיען.

30 יודען בעגנעדיגט אין לעטלאנד

ריגע (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן 10 יעהריגען יובילײ פון לעטלאַנדס אונאָפּהענגיגקייט, האָט דער מלוכה פרעזידענט זעמנאל, צווישען אַנדערע, אַמנעסטירט אויך איבער 30 יודען. אַ טייל איז די שטראָף אינגאַנצען געשאָנקען געוואָרען און אַ טייל איז די שטראָף פערקלענערט געוואָרען אויף אַ העלפט.

אַרויסגעגעבען אַנ'אַנטיסעמיטישען דעפּוטאַט

פאַר טרייבען רכילות.

בערלין. (י.ט.אַ.) דער דעפּ. פון פרייסישען פאַרלאַמענט שטרייכער (דייטש-נאַציאָנאַלער) האָט אין דער צייטשריפט „שטורם" פערעפענטליכט אַנ'אַרטיקעל, אין וועלכען ער האָט דערצעהלט, אַז אויף אַ ציוניסטען-פערזאַמלונג אין ברעסלוי זאָלען צווי ראַבינער האָבען עפענטליך אַרויסגעטרעטען בעשמוצענדיג די דייטשע פרויען. די ברעסלויער ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע ווי אויך די ציוניסטישע פעראייניגונג פון דייטשלאַנד האָבען דעם אַנטיסעמיטישען דעפּוטאַט אָנגעקלאָגט פאַר רכילות. די רעגולאַמין-קאָמיסיע פון פאַרלאַמענט האָט בעטראַכט דעם פאָרשלאַג פון געריכט וועגען אַרויסגעבען דעם דעפּ. שטרייכער און האָט געגען די שטימען פון די דייטש-נאַציאָנאַלע און קאָמוניסטען בעשלאָסען די ווענדונג פון געריכט צו בעריקזיכטיגען.

„אָרט" ארבייט ארום אינדוסט-ריאליזירען רוסישע יודען.

מאָסקווע (יט"א) די געזעלשאַפט „אָרט" האָט אויסגעאַרבייט אַ פּלאַן פון בעזעצען יודען אין די אינדוסטריעלע געביטען פון אוראַל, וואו עס הערשט דוחק אין האַנדווערקער און קוסטאַר-אַרבייטער. די אַרבייט זאָל דורכגעפיהרט ווערען געמיינזאַם מיט'ן „אָזע".

ווילהעלמס זוהן חתונה געהאט מיט א יודישער אלמנה

ניו-יאָרק, 20 (אַטע) קייזער ווילהעלמס זוהן פרינץ איטעל-פרידריך האָט נעכטען חתונה געהאַט מיט דער אַלמנה נאָכ'ן זינגער יוזעף שווארץ, וועלכע איז געבוירען אין אַמעריקא, וואו זי בעזיצט אַ גרויס פערמעגען.

לאנד-צוזאמענפאהר פון „מזרחי" אין דייטשלאנד.

בערלין (יט"א) די טעג איז דאָ פאָרגעקומען דער „מזרחי"-צוזאַמענפאָהר פון דייטשלאַנד. דער צוזאַמענפאָהר האָט בעהאַנדעלט אַ גאַנצע רייה אָרגאַניזאַציאָנעלע פראַגען, ווי די בעציהונג צו דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, צום מזרחי-קאָנגרעס, די יוגענד-פראַגע און אַנדערע.

עס איז אויסגעקליבען געוואָרען אַ ניי צענטראַל-ביורא מיט ה' אַלעקסאַנדער אַדלער (בערלין) אַלס פאָרזיצער. צווישען אַנדערע האָט דער צוזאַמענפאָהר אָנגענומען אַ פּראָטעסט-רעזאָלוציע געגען די געשעהענישען ביים כותל-מערבי.

ברכות מאליפות לחבירנו חבר ועד הישיבה

מר' יעקב יאַקובאָוויטש

לרגלי בוא בברית הנשואין של בנו היקר.

יזכה לראות מהם רב נחת ועגנ.

ועד הישיבה ובהח"ס

„תורת אליעזר" בלאדז.

613

גדא טבא!

ברכת חמה ולבבית מגישים אנו לחברנו גזבר הישיבה

מר' ישעי' רוד נ"י פשעדבורסקי

לרגלי בוא בברית הנשואין של גיסתו.

יזכה לבנות ביתם ברוח ישראל סבא ברב אשר וענג.

ועד הישיבה ובהח"ס

„תורת אליעזר" בלאדז.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 54-78,

[illegible] און [illegible] קרענקה.

[illegible] און ליכט-הייל אינסט.

[illegible] פון 4—7 אין [illegible]

צוריקגעקערט

כוס תנחומים מגישים אנו לחברנו חבר הועד הישיבה מר' לייבקע וועטשטיין נ"י לרגלי מות אחיו

אברהם נ"ע

המקום ינחם אותך בשאצ"ו.

ועד הישיבה ובהח"ס

„תורת אליעזר" בלאדז.

2613

ווידער א פערפלייצונג פון מיסיסיפי.

17 שטעט אונטער'ן וואסער. — טויזענדער דאכלאזע. — העכער 10 מיליאן דאלער שאדען. — אראפגעשווענקט אן אייזענבאהן=בריק.

בערלין 20 (פאט) „ב. צ.” טיילט מיט פון ניו-יארק: דער שלאגס-רעגען, וואס איז דא געגאנגען אונאונטערבראכען 2 טאג האט ארויס-גערופען א פערפלייצונג פון דער מיסיסיפי, וואס האט אנגעמאכט א שאדען אויף איבער 10 מי-ליאן דאלאר.

17 שטעט, וואס ליגען ביים ברעג פון מי-טעלסטען שטראם פון טייך, בפרט אין שטאאט מיסורי שטעהען אונטער'ן וואסער. טויזענדער פאמיליען זענען דאכלאז. אין די שטאאטען קאנזאס און אילינאיס שטעהט דער וואסער-שטראם אויף דער הויך פונ'ם טייך. דער שטראם האט אדורכ-געריסען די דאמבע און האט פערגאסען די רייכע טאלען. דער אייזנבאהן-בריק ביי פיניוויל קענטו-קי איז דורכ'ן שטראם אראפגעריסען געווארען.

זשאבאטינסקי איבערגענומען דעם „דואר היום”.

ירושלים, 20 (יט״א טעלעגראפיש) לויט א געשלאסענעם אפמאך האט זשאבאטינסקי אי-בערגענומען אויף 3 יאהר די צייטונג „דואר היום”. דער ביז-איצטיגער רעדאקטאר פון „דואר היום” בן אבי, וועט רעדאגירען א פעריאדישע אויסגאבע אויף ענגליש „פאלעסטיין וויקלי”, וואס וועט ארויסגעגעבען אינ'ם זעלבען פערלאג.

א נייע ערד-קניה ביי חיפה

האט געמאכט דער קק״ל.

ירושלים, 20 (יט״א טעלעגראפיש) דער קרן קימת האט איצט אפגעשלאסען א נייע באדען-קניה פון 22.000 דונאם לענג-אויס דעם ים-אויסגוס פון חיפה ביז'ן ערן-טאל. צוזאמען מיט די ביז-איצטיגע קניות דערגרייכען דער ק״ק בא-דען אינ'ם דאזיגען געביט 33.000 דונאם.

דורך דער נייער קניה ווערט געזיכערט אן אונאיבעררייסליכער ערד-שטח אינ'ם וויכטיגסטען טייל פון לאנד אין יודישען בעזיץ.

אנרי בערגסאן — דער יודישער נאבעל-פרעמירטער.

שטאקהאלם, (יט״א) אין צוזאמענהאנג מיט'ן אנערקענען די הייריעהריגע ווישענשאפט-נאבעל-פרעמיע דעם יודיש-פראנצויזישען פילאזאף אנרי בערגשטיין איז אינטערעסאנט צו דערמאנען, אז בערגסאן איז דער 10-טער יוד, וואס בעקומט די נאבעל-פרעמיע.

פאר בערגסאנ'ען האבען די נאבעל-פרעמיע בעקומען פאלגענדע יודישע געלעהרטע: פראפ. אלבערט—אברהם מיכעלסאן (טשיקאגאר-אוניווער-זיטעט אין יאהר 1907), פראפ. גבריאל ליפמאן (סארבאנא 1908), פראפ. פויל עהרליך (1908), פראפ. אטא וואלאך (געטינגען 1910), טאביאס מיכעל קארעל-אסער (האלאנד 1911), ווילשטע-טער (אין 1915), פראפ. פריץ האבער (בערלין 1918), פראפ. אלבערט איינשטיין (בערלין 1921) און פראפ. דושעמס פראנק (געטינגען 1926).

פון די דערמאנטע זענען פון יודישע אפשטא-מונג די נאבעל-לאורעאטען: עלי מעטשניקאוו (גע-האט א יודישע מוטער), אנרי מואסאן און גוס-טאוו הערץ.

בעטלערייי ביים כותל-מערבי.

„ועד העיר אשכנזי” געגען אפשאפען בעטלערייי אין ירושלים.

ירושלים, (יט״א) אין צוזאמענהאנג מיט א פארשטעהענדע פעראָרדנונג צו פערבאטען אין ירושלים בעטלערייי, זענען אלע אָרימע-לייט, וואס בעטלען ביים כותל-מערבי און אין די ארומיגע געסלעך גערופען געווארען אין די אמטען פון דיסט-טריקט-קאמיסאריאט ביי פאפצעהן פון זיי האט מען קוועסטיאנירט זייער בירגער-רעכט און הויפטזעכ-ליך דאס רעכט צו זאמלען נדבות ביים כותל-מערבי.

גלייך נאכדעם, האט דער „ועד העיר אשכנזי” וואס ווערט אנגעפיהרט דורך הרב זאנענפעלד, איי-בערגעגעבען דעם דיסטריקט-קאמיסאר א מעמאַ-ריאל, וואס זאגט זיך ארויס צוליב פראקטישע און רעליגיעזע טעמים געגען אפשאפען בעטלערייי אין ירושלים. דער דיסטריקט-קאמיסאר האט פערשפרא-כען צו נעהמען דעם מעמאריאל אין אכט ביים אנ-נעהמען דעם ענטגילטיגען בעשלוס געגען דעם ענין.

די ערפאלגרייכע טעטיגקייט פון דער קהלה

פון רוסישע יודען אין פאריז.

פאריז, (יט״א) די קהלה פון רוסישע יודען אין פאריז א.נ. „אוהל יעקב”, וואס עקזיסטירט ערשט 2 יאהר, ענטוויקעלט א זעהר לעבהאפטע טעטיגקייט און האט בעוויזען צו גרינדען אין משך פון דער צייט 8 שולען און בעפרידיגען פיל בעד-דערפענישען פון די קהלה-מיטגלידער. די קהלה איז שוין צוגעטרעטען צו בויען אן אייגענע שוהל, דער שוהל-בנין וועט קאסטען 1,500,000 פראנק, פאראן ק. א. גינזבורג האט מנדב געווען אויף דעם צוועק 625,000 פראנק. אנערקענענדיג די גרויסע לייסטונגען פון „אוהל יעקב” האט די צענטראלע יודי-שע קאנסיסטאריע אין פראנקרייך אויסגעוועהלט דעם רב פון דער קהלה פון די רוסישע יודען הרב הכולל מ. אייזענשטאט אלס מיטגליד פון בית-דין.

דעפ. פאנטשעק און מאלינאווסקי ארויסגעטרעטען פון פ.פ.ס.

ווארשא, 20. (טעלעפאניש פון אונזער קאר-רעספאנדענט). נעכטען האט דעפ. פאנטשאק — דער לובלינער פרעזידענט — פערעפענטליכט א בריף אז ער טרעט ארויס פון פ.פ.ס. און שליסט זיך אן צו דער רעוואלוציאנערער פראקציע, היינט האט אזא בריף פערעפענטליכט אויך דעפ. מאלינאווסקי (וואיטעק), מאלינאווסקי האט אויך פער-עפענטליכט אן אויפרוף אין וועלכען ער ערקלערט, אז ער טרעט ארויס פון פ.פ.ס. צוליב דער שולד פון איהרע פיהרער, מיט וועלכע ער האט מעהר נישט געקענט פערבלייבען צוזאמען.

יודישע ארגאניזאציעס אין גענף

פראטעסטירען געגען די געשעהענישען ביים כותל מערבי.

גענף, (יט״א) די היגע יודישע ארגאניזאציעס בראש מיט דער קהלה-פערוואלטונג האבען אנגע-נומען א רעזאלוציע געגען די געשעהענישען ביים כותל-מערבי. די רעזאלוציע דריקט אויס דעם שמערץ פון יודענטום צוליב דער אונקוואליפיציר-בארער האנדלונג פון דער ענגלישער פאליציי אין ירושלים ביים הייליגסטען פאר יודען ארט. די רע-זאלוציע, וועלכע איז איבערגעשיקט געווארען צום פעלקערבונד, האבען אונטערגעשריבען חוץ דער גענפער קהלה, די „אגודת אחים”, די גרופע ספר-דישע יודען, דער ציוניסטישער פערבאנד, יודישע פראזעדלינג, סטודענטען-פעראיין „השחר” און קרייז פון ציוניסטישער יוגענד אין גענף.

די אנגעשטרענגטע שטימונג ביי די רעוויזיאניסטען

צוליב די רעזאלוציעס פון דער ארץ-ישראל-קאנפערענץ.

ירושלים, (יט״א) ווי מיר הערען געוואהר, האבען די רעזאלוציעס, וואס זענען אנגענומען גע-ווארען אויף דער לעצטער רעוויזיאניסטען-קאנ-פערענץ אין ארץ-ישראל וועגען דער פאליטישער בעציהונג צו ווערזשוואור'ס קאנצעפציע מכח פער-וואנדלען ארץ-ישראל אין אן ענגלישע דאמיניע, ארויסגערופען א שארפע געגנערשאפט אין די רע-וויזיאניסטישע רייהען.

די לאגע אין דער פארטיי איז זעהר אנגע-שטרענגט און קען ברענגען צו א שפאלטונג.

בעשטראפט דעם צווייטען אראבער

פאר שטערען די יודישע תפילות ביים כותל-מערבי.

ירושלים, (יט״א) דער צווייטער פון די אראבער, וואס זענען מיט א חודש צוריק בעפאלען די יודען ביים כותל מערבי איז בעשטראפט געווא-רען דורכ'ן געריכט צו איין חודש תפיסה. אין די מאטיווען פון אורטייל ווערט געזאגט, אז דער א-ראבער האט געשטערט די תפילה פון די יודען. דער אראבער האט אנגעגעבען אן אפעלאציע צו דער העכערער געריכטס-מאכט.

ווי בעקאנט, איז דער ערשטער פון די אראַ-בער אויך בעשטראפט געווארען דורכ'ן געריכט.

100 טויזענד יודען אין לעטלאנד.

ריגע, (יט״א) לויט די לעצטע סטאטיסטישע ציפערן לעבען איצט אין לעטלאנד 100,000 יודען, בעת צום אויסברוך פון דער וועלט-מלחמה אין יאהר 1914 האט דער יודישער קיבוץ אין לעטלאנד גע-צעהלט כמעט דאפעלט, ד. ה. בערך 190,000 נפשות. די קאטאסטראפאלע פערקלענערונג פון דער יודישער בעפעלקערונג ערקלערט זיך דערמיט, וואס די צארען-מאכט האט אין זומער 1915 ארויסגעטרי-בען די יודען פון קורלאנד און א גרויסער טייל יודען איז אליין געצוואונגען געווען בשעת דער מל-חמה איבערצוּוואנדערען אין טיף-רוסלאנד.

בעת דער פראקלאמירונג פון דער לעטלענדי-שער רעפובליק אין יאהר 1918 איז די צאהל יודען געווען נישט מעהר ווי 70,000 און אזוי ארום האט די יודישע בעפעלקערונג פאר די לעצטע צעהן יאהר זיך פערגרעסערט מיט 30.000 נפשות.

דער יודישער קיבוץ אין לעטלאנד שטעלט מיט זיך פאר אן אויסגעשפראכענע שטאטישע בעפעל-קערונג, וועלכע קאנצענטרירט זיך דער עיקר אין די גרעסערע שטערט: 92 פראצענט לעבען אין די שטעדט און שטעטלעך און נאר 7 פראצענט אויפ'ן לאנד. ס'רוב פון די לעצטע בעשעפטיגען זיך אויך מיט האנדעל און מלאכה און נאר 2 פראצענט פער-נעהמט זיך מיט לאנדווירטשאפט.

לויט'ן געשלעכט פערטיילט זיך די יודישע בע-פעלקערונג אויף 46,68 פראצ. מענער און 53,32 פראצ. פרויען, ד. ה. אז אויף 1000 מענער זע-נען פאראן 1142 פרויען. פערגלייכענדיג די צי-פערן פון נאטירליכען צוואוקס פון די יודען אין לעטלאנד זעהט מען, אז ער ווערט פון יאהר צו יאהר אלץ קלענער, פון 941 אין יאהר 1921 איז ער געפאלען ביז 538 אין יאהר 1927.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20.

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעץ.

מיט: אנטייל פון די: ליבלינגס-ארטיסטן בארימאווא, ראבינאוויטש אז די בעקאנטע פרימאדאנא נאדיא קארעני

4 וואכען ווערט געשפילט די הערליכע שעהנע אפערעטע

12.000 מענשען האבען געזעהן און אנערקענט, אז די שענע געזאנגס-נומערן און טענץ, וואס די אפערעטע פערמאגט, קאן פערבלייבען דער שלאגער פון יודישען טעאטער אויפ'ן היינטיגען סעזאן

חלומות פון ליבע

פרייטאג ד. 23., שבת, ד. 24-טן, 9 אין אווענד צום 10-טען און 11. מאל

אין 3 אקטען מיט 25 נומערן געזאנג און שענע טענץ פון ליליען, רעזשי: ל. ראבינאוויטש.

בעמערקונג: צו יעדען בילעט ווערט צוגעגעבען אומזיסט דער בעליבטער קופלעט „אצי-טאצי” געזונגען דורך פרוי בארימאווא.

צו ביליגע פרייזען שבת, 3.30 נאכמ. **ביידע קוני=לעמעל** אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ פון גאלדפאדען. הויפט ראל „קוני לעמעל” — דער בעליבטער ארטיסט א. קאמפאניעץ.

זונטאג, ד. 25-טען און מאנטאג, ד. 26-טען, ווערט נישט געשפילט.

ס'נעמט אנטייל (לויט א. ב) פ ר ו י ע ן: בעזמאן, באריסאווא, נאדיא קארעני, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קאמפאניעץ. מ ע נ ע ר: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאטקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.

אדמינ.: מ. ארנוואלד. מוזיק. לייטונג: ל. זעלמאן. בילעטען אין פילהארמאניע-קאסע.

אנאנס! אין פארבע-רייטונג: די פערשעמטע כלה, הערצער צו פערקויפען

Dr. med. St. Heinrich

POMORSKA 10, TEL. 47-67

ספעצ. פון אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען בעהאנדלונג מיט קווארץ-לאמפען-שטראהלען נעהמט אן פון 2–3 נאכמ. און פון 4–7 אווענד.

ד״ר א.ס. טענענבוים

וואולטשאנסקא 4, טעלעפאן 40-25

אינערליכע קראנקהייטען

איז צוריקגעקעהרט.

נעמט אן פון 6 ביז 7 אין אווענד. 2179

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער

גערזשער 11.

טעל. 34-72

נעמט אן פון 6–8 אווענד.

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97

ספעציאל ארצט פאר אויגענקראנקהייטען

צוריקגעקעהרט קיין פוילען.

נעמט אן טעגליך פון 10–1 מיטאג און פון 4–7 נ.מ. זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

אויף ראטעס!!!

אויבער-העמדער

און נאכט-העמדער

פון פאפעליז, זעפיר און אנדערע שטאפען צו בעקומען אין דער ערשטקלאסיגער פראצאוניע פון

J. WOROBIEJCZYK

41. KILIŃSKIEGO 41

Dr.

J. POLAKOW

קינדער-קראנקהייטען

פאנסקאנטינער 37a

טעל. 39-75

צוריקגעקעהרט

[illegible]

א. בטשריפט=ביורא ב. האכבערג

פאנסקא 1

טעל. 36-77

[illegible]רלעדיגט אלע ארט געריכטליכע און שטייער-אנגעלע[illegible]גנהייטען און אלע אמטען אויך אויף לאדזער וואיע וואידזשוואדזשטוו ר ע י ע ל און פ י נ ק ס ט ל י ך.

בעמערקונג: וועגען פערשידענע שטייער-פראגע נעהם איך פערזענליך אן צווישען 5–6 נאכמיטאג.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

נאר פאר ווענערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגי-שע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.

— — — טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. — — —

פון 11 ביז 12 בייטאג און פון 2 ביז 3 נאכמיטאג נעהמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען.

זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.

— — בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. — —

וויזיט 3 זל.

פּאַרוואָס האָט פּאָל באַנקור דימיסיאָנירט?

דער סאָציאַליסט פּאָל־באָנקור איז געווען פראַנצויזישער רעלעגאַט ביים פעלקער־בונד אין גענף זייט 4 יאָהר. ער איז זעהר אָפט אַטאַקירט געוואָרען דורך זיינע חברים סאָציאַליסטען, פאַרוואָס ער פערטרעט אַ רעגירונג פון „אוניאָן נאַסיאָנאַל“.

אויך די רעאַקציאָנערען זענען נישט געווען צופרידען, פאַרוואָס אַ סאָציאַליסט איז דער פראַנצויזישער רעלעגאַט אין גענף.

דער רעכטער דעפּוטאַט טעטענושע האָט געמאַכט אַנ׳אָנפראַגע צו דער רעגירונג פאַרוואָס דער סאָציאַליסט פּאָל באַנקור איז דער פאָרשטעהער פון פראַנצויזישען פאָלק אין פעלקער־בונד.

דער רעכטער דעפּוטאַט טאַטענושע איז אָבער מיט זיין אינטערפּעלאַציע דורכגעפאַלען.

פּאָל באַנקור האָט צוגעשיקט זיין דימיסיע אַלס פראַנצויזישער רעלעגאַט צום פעלקער־בונד. די סיבה פון זיין דימיסיע איז, ווייל ער קען נישט פערטרעטען די איצטיגע רעגירונג, נאָך דעם אַרויסטריט פון די ראַדיקאַל־סאָציאַליסטען פון קאַבינעט.

דעם דינסטאָג האָט פּאָל באַנקור געמאָלדען דעם אויסערן־מיניסטער בריאַן וועגען זיין בעשלוס. ער האָט אָבער פאָרגעהאַלטען מיט זיין אָפיציעלער דימיסיע, ביז פּואַנקאַרע וועט דורכלייענען זיין רעגירונגס־דעקלאַראַציע אין פּאַרלאַמענט כדי מען זאָל נישט זאָגען, אַז פּאָל באַנקור האָט געוואָלט ווירקען מיט זיין דימיסיע אויף דעם אויסגאַנג פון דער אָפּשטימונג ביים צוטרוי־וואָטום אין פּאַרלאַמענט.

פּאָל באַנקור האָט צוגעשיקט צו בריאַנ׳ען א בריף, וועלכער איז זעהר אינטערעסאַנט סיי צוליב זיין פאָרם, ווי אויך אין אינהאַלט.

פּאָל באַנקור שרייבט צו בריאַנ׳ען: — „מיין דימיסיע דאַרף נישט אויסגעטייטשט ווערען אַזוי, אַז איך האָב פערלוירען דעם גלויבען אין פעלקער־בונד, ווי אויך נישט, אַז איך האָב פערלוירען מיין צוטרוי צו אייער פּאָליטיק. איך האַלט פאַר אַ כבוד דאָס, וואָס איך האָב געאַרבייט מיט אייך צוזאַמען אין משך פון 4 יאָהר צייט און וועלכע איך האָב פאָרטצוזעצען ביי אַנדערע געלעגענהייטען.

מיין בעשלוס זיך אָנצוזאָגען אין דימיסיע איז אַ רעזולטאַט פון די פּרינציפּען, וועלכע איך האָב שטענדיג פערטיידיגט אין מיין פּאַרטיי. אַלס אָנהענגער פון סאָציאַליסטישען אָנטייל נעהמען אין דער רעגירונג, ווי אויך אין אַלע אויפגאַבען פאַר׳ן שלום, ווייל אָהן דער רעמאָקראַטיע איז נישט מעגליך צו שאַפען שלום אויף דער וועלט — האָב איך זיך בעטיילינט אַלס פאָרשטעהער פון פראַנקרייך אין אַלע רעגירונגס־קאַבינעטען. אַלס דעלעגירטער פון אַ לינקען קאַבינעט פון קאַרטעל אין, גענף בין איך פערבליבען אויף מיין פּאָסטען אונטער דעם קאַבינעט פון „נאַציאָנאַלער אחדות“, ווייל מיין אויפגאַבע איז געווען די אויסערליכע פּאָליטיק אין איינהאַלטען דעם שלום אויף דער וועלט.“

איצט — שרייבט ווידער פּאָל באַנקור, ווען דער פּאַרטיי־קאַמף האָט זיך אָנגעהויבען און די לינקע גרופּירונגען זענען אַריבער אין אָפּאָזיציע קאָן איך מעהר נישט פערבלייבען אויף מיין פּאָסטען.

פּאָל באַנקור דריקט אויס זיין דאַנק פאַר דעם צוטרוי, וואָס דער אויסערן־מיניסטער בריאַן און פּרעמיער־מיניסטער פּואַנקאַרע האָבען צו איהם געהאַט איבערגעבענדיג איהם אַזאַ פעראַנטוואָרטליכען פּאָסטען.

די ידיעה וועגען פּאָל באַנקורס דימיסיע האָט אַרויסגערופען אַ שטאַרקען איינדרוק אין די קרייזען פון פעלקער־בונד אין גענף ווי אויך אין פּאַריז. די בעטייליגונג פון אַ סאָציאַליסט אין דער פראַנצויזישער רעלעגאַציע אין גענף האָט געשאַפען דעם אינטערנאַציאָנאַלען צוטרוי צו פראַנקרייך.

ווער עס וועט איצט פערנעהמען דעם פּאָסטען פון פּאָל באַנקור איז נאָך נישט בעשטימט.

סיי צווישען די ראַדיקאַל־סאָציאַליסטען ווי אויך צווישען די סאָציאַליסטען וועט זיין שווער צו געפינען אַ פּערזאָן, וועלכער זאָל וועלען אָננעהמען דעם פּאָסטען נאָך דער דימיסיע פון פּאָל באַנקור. דאָס בעשטימען אַלס רעלעגאַט איינעם פון רעכטען לאַגער וועט נישט אַרויסרופען דעם נויטיגען צוטרוי אין די ספערען פון פעלקער־בונד, פון וועלכען עס האָט גענאָסען דער דימיסיאָנירטער פּאָל באַנקור.

פּ. ה.

„סאַל די צדיקה“.

אַ שעהנע יודישע טאָכטער אין מאַראָקאָ איז זיך מקריב על קדוש־השם.

די גאַנצע יודישע בעפעלקערונג אין מאַראָקאָ רעדט איצט מיט גרויס פערעהרונג פון אַ שעהנער איז „סאָל“ — אַ נאָמען, וואָס קלינגט וואונדערליך — וועלכע איז מקריב געווען על קידוש־השם פאַר דער יודישער רעליגיע און וועלכע האָט זיך געלאָזט אומברענגען פון תלין, איידער זיך איבערצוגעבען דער מוזולמאַנישער רעליגיע.

דער נאָמען פון דער שעהנער יודישער טאָכטער איז „סאָל“ — אַ נאָמען, וואָס קלינגט וואונדערשעהן אין אַ מויל פון אַ מאַראָקאַנער.

סאָל האַטשועל — אונזער העלדין — איז געבוירען געוואָרען אין טאַנושער פון זעהר אָרימע עלטערן: חיים און שמחה האַטשועל.

נישט געקוקט אויף דעם, וואָס אין טאַנושער האָט קיינמאָל נישט עקזיסטירט קיין געטהאָ, האָבען סאָלס עלטערן זיך קיינמאָל נישט געלאָזט אַריינגעהן אין אַראַבישע הייזער, און זיך חבר׳ען מיט אַראַבישע חברטעס. אָבער סאָל בענקט נאָך אַ פריינדין, און זי בעקענט זיך מיט איהר שכנטע דאָס מוזולמאַנישע מיידעל טאַהאַראַ. ביידע יונגע קינדער ווערען צוגעבונדען.

אַזוי זענען אַריבער יאָהרען נאָך יאָהרען ביז דאָס יודישע מיידעל איז געוואָרען מיט אַמאָל 16 יאָהר אַלט. אַזאַ עלטער פאַר אַ מיידעל איז געפערליך, און די עלטערן היטען זי נאָך מעהר, ווייל דאָס מיידעל איז אַנ׳אמת׳ע יפה־תואר פון די שעהנסטע שוואַרץ־חנ׳עווריגע יודישע טעכטער פון טאַנושער.

און טאַהאַראַס ברודער, דער מוזולמענער אַלי האָט געוואָרפען אַנ׳אויג אויפ׳ן שעהנעם יודישען מיידעל און ער וויל מיט איהר חתונה האָבען, ווי קומט מען אָבער צום מיידעל?

נוצט ער אויס זיין שוועסטער טאַהאַראַ, און זי רעדט אָן דאָס מיידעל זיך צו שמר׳ן און צו אַנטלויפען פון איהרע עלטערנס הויז.

איין מאָל, נאָך אַ שטורמישער סצענע אין איהרע עלטערנס הויז, נאָכדעם ווי סאָלס עלטערן האָבען זי געשלאָגען איז סאָל אַנטלאָפען צו איהר חבר׳טע טאַהאַראַ.

דאָס יודישע מיידעל האָט בעשלאָסען נישט מעהר זיך אומצוקעהרען צו איהרע עלטערן.

טאַהאַראַ איז אָבער געווען אַ כיטרע קאַץ און האָט געוואָלט אָפּטון אַ שפּיצעל דעם יודישען מיידעל ווענען זי האָט אפשר אויך נישט פערגינען איהר אויסערגעוועהנליכע שעהנקייט.

וואָס האָט זי געטון?

איז זי אַוועקגעלאָפען צום פּאַשאַ און געמאָלדען, אַז די יונגע יודישקע מיר פון איהרע עלטערנס אכזריות האָט זיך געשמדט אַלס מוזולמאַנערין און זוכט שטיצע ביי די פערטרעטער פון לאַנד.

דער פּאַשאַ שיקט אַרויס זיין וואַך און געפיהרט דורך טאַהאַראַ, ברענגט זי צו איהם די שעהנע יודישע מאַראָקאַנערין.

— דאָס אָרימע יודישע מיידעל דערוויסט זיך וואָס דאָ קומט פאָר, שרייט זי און וויינט, פּראָטעסטירט, אַז זי האָט זיך קיינמאָל נישט געשמדט אָבער — צום אומגליק זענען דאָ „ערות“ וואָס בעשטעטיגען די בעהויפּטונג פון איהר חבר׳טע טאַהאַראַ.

די יודישע בעפעלקערונג פון טאַנושער איז זעהר אויפגעבראַכט פון דער געשיכטע מיט אַלע מיטלען זוכט זי אַרויסצורייסען די שעהנע יודישע טאָכטער פון דער מוזולמאַנישער אמונה. קיין אינטערווענץ ווערט נישט געשפּאָרט. אָבער אומזיסט. די ערו תזאָגען, אַז דאָס מיידעל האָט מיטגעמאַכט די טויף־צערעמאָניע און אַפילו געזאָגט די בערימטע „שעכאַראַ“־תפילה או נעריבער איז זי אַריינגעטרעטען אין מוזולמאַנישען בונה. יעדע פּרוב צוריק צו ווערען אַ יודישקע ווערט בעטראַכט פון די פאַנאַטישע מוזולמאַנער ווי זי וואָלט אויסשרייען געוועזען דער מוזולמאַנישער רעליגיע און זי דאַרף דערפאַר בעשטראָפט ווערען מיט טויט.

דאָס שעהנע יודישע מיידעל האַלט זיך אָבער ביים איהריגען און טענה׳עט אַז זי האָט זיך קיינמאָל נישט געשמד׳ט פאַר קיין מוזולמאַנערין.

דער פּאַשאַ וויל אויף איהר ווירקען, וויל זי איינגעהמען מיט גוטען, מיט בייזען, — „אַ שאָד, זאָגט ער, אַז אַזאַ שעהנהייט זאָל געהן פון דער וועלט“.

אָבער סאָל וויל בשום אופן נישט זיין קיין מוזולמאַנישע. מ׳שפּאַרט זי איין אין דער תפיסה און לסוף שיקט מען זי איבער קיין פעץ, וואו זי דאַרף געמשפּט ווערען דורכ׳ן „קאַדי“.

אָבער איהרע גרויסע שעהנקייט שטעהט איהר ביי קומענדיג אין פעץ רופט זי אַרויס בעגייסטערונג ביי די מיטגלידער פון „שרא“ (בית־דין) אין דעם הויף פון סולטאַן.

זי ערשיינט פאַר׳ן געריכט און ערקלערט, אַז זי איז אַ קרבן פון אַ פעררעט און זי וועט זיך נישט לאָזען בעזיגען דורכ׳ן גורל.

מ׳זאָגט אַפילו, אַז אַזוי ווי די אַמאָליגע יודישע העלדישע טעכטער האָט זי פאַר איהרע מוזולמאַנישע ריכטער מיט בעגייסטערונג בעוויזען די יודישע אמונה און איהרע מנהגים.

און ווידער אַמאָל וואַרט איהר אָפּ די ליפּע אויפ׳ן וועג. דער פּרינץ (זוהן פון מולאַי אַבדעל ראַהטאַ) פערליבט זיך אין איהר און זוכט זי צו פערכשופ׳ען דורך אַלע מיטלען. ער וועט מיט איהר חתונה האָבען. ער לייגט צו איהרע פיס „שאַף און רינדער“. אָבער סאָל בלייבט קאַלט צו אַלע גליקען. מען שיקט צו איהר געשמדטע יודען, וואָס ווילען ווירקען אויף איהר. אויך דאָס העלפט נישט. סאָל בלייבט האַרטנעקיג ביים איהריגען: זי האָט זיך נישט געשמדט און וויל זיך נישט שמד׳ען.

דער פּרינץ קאַפּאַלט אויף אַנ׳אַנדערע המצאה: ער שיקט צו איהר רבנים, וועלכע דאַרפען אויף איהר ווירקען און פּועל׳ן, אַז זי זאָל זיך אונטערגעבען. זיי דערמאָנען איהר דעם בעוואוסטען מאמר: „דיק כמלכותא דין“.

אָבער סאָל וויל זיך אַלץ נישט אונטערגעבען, בעסער שטאַרבען איידער אומטריי זיין דעם יודישען גלויבען.

דאָ איז די קאַדיס נישט געבליבען קיין אַנדערע רער אויסוועג ווי דער טויט.

צום לעצטען מאָל זוכען זיי איבערצייגען די שעהנע יודישע טאָכטער, אַז מיט איין וואָרט קען זי זיך אויסקויפען פון טויט —, אָבער סאָל׳ן שרעקט מען נישט אָפּ.

שטאָלץ, ווירדיג און נאָבעל האָט זיך נאָר געהאַלטען, זאָגט מען, ביז די לעצטע מינוטען פון איהר לעבען און איידער דער תליון האָט איהר אָפּגעשניטען דעם קאָפּ האָבען איהרע בלאַסע ליפּען געמורמעלט מוטיג און פּאַטעטיש: שמע ישראל.

* * *

איצט שאַפען זיך לעגענדעס אַרום דאָס לעבען פון דער שעהנער יודישער מאַראָקאַנערין, אין דער געשיכטע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין מאַראָקאָ איז די שעהנע סאָל — „סאָל די צדיקה“ — ווי די מאַראָקאַנישע יודען רופען אָן אַ „צדקת“ — אַריין אין דער געשיכטע פון מאַדערנעם קדוש השם. דערמאָהנט נישט די גאַנצע געשיכטע אָן די לאַנג־פערלאָפענע צייטען?

(י. ט. א.)

יודען אין דער פראַנצויזישער ליטעראַטור

(אַ בריף פון פּאַריז).

דעם יודישען איינפלוס אין דער פראַנצויזישער ליטעראַטור איז אייגענטליך גאַנץ שווער אָפּצושאַצען. נאָך מעהר ווי אין דער גאַנצער וועלט זענען יודישע בעלעטריסטען, ליטעראַטען און טעאַטער-שרייבער אין פראַנקרייך פערמאַסקירט. זייערע טרעטען זעהר זעלטען אַרויס אונטער זייער אייגענעם יודישען נאָמען, און דאָס ברייטע פּובליקום האָט דאָס רוב אפילו קיין פאָרשטעלונג נישט, אַז אונטער דעם אָדער יענעם שעהן - קלינגענדיגען עכט-פראַנצויזישען נאָמען פערבאָרגט זיך אַ יוד. נאָר די, וואָס שטעהען גאָר נאָהענט צו די ליטעראַטען-קרייזען און קרייזלעך, וואָס קאָכען זיך כסדר אין אַלע ליטעראַרישע פּליאַטקעס און קלאַנגען, קענען אייך אַרויסזאָגען אַלע „סודות“ איבער די יודישע אָפּשטאַמונג פון דעם אָדער יענעם „שטערן“ פון דער פראַנצויזישער ליטעראַטור.

אַ בעזונדערס גרויסע כמעט הערשענדע ראָלע שפּילען די יודען אין דעם פראַנצויזישען טעאַטער-לעבען. די מעהרסטע און פּאָפּולערסטע טעאַטער-שטיק שטאַמען פון יודען. אָדער צווישען די יודישע טעאַטער - שריפטשטעלער אין פראַנקרייך איז אפילו פאַר אַ זייטיגען מענשען נישט שווער פון ערשטען בליק אָן צו אונטערשיידען צוויי גאָר פערשידענע גרופּען. די ערשטע בעשטעהט פון אַזעלכע שריפטשטעלער, וועלכע פערמאָגען אַ זעלטענע צופּאַסונגס - פעהיגקייט און האָבען זיך פּולקאָם אַסימילירט מיט דעם ספּעציפישען געשמאַק פון דער פּאַריזער גאַס. זיי זענען איינגאַנצען נאָכגעגאַנגען דעם לייכטען טאָן, דעם אויבערפלעכליכען אינטערעס פון דער מאַסע און האָבען געשאַפען דעם אַזוי גערופענעם בולוואַר-טעאַטער. אויף דעם געביט זענען זיי באמת אומגעקרוינטע קעניגען. עס איז גענוג אָנצורופען אויף דעם געביט פון דראַמע די נעמען פון פּאָרטאָ ריש און אַנרי בערנשטיין, אויפ׳ן געביט פון קאָמעדיע ראָמען קאָליוס (זיין עכטער יודישער נאָמען איז וייל) און פראַנסיס דע קרואַסע (וועלכער וואָלט געקענט זיך פאָרשטעלען, אַז אונטער דעם דאָזיגען עכט-פראַנצויזישען אַריסטאָקראַטישען נאָמען בעהאַלט זיך דער יוד ווינער ! ...), און שליסליך אויף דעם געביט פון פאַרס — די נעמען פון דעם יונגען אַנדרע לאַנג, באַזיער, קלאָדראָזשער מאַרקס און — טריסטאַן בערנאַר. די דאָזיגע שריפטשטעלער בעהערשען ממש אומבעגרענעצט די פראַנצויזישע ביהנע. זיי האָבען פערשטאַנען צו פערמישען און צו פעראייניגען דעם ספּעציפיש יודישען זשאַרגאָן - וויץ מיט דעם פראַנצויזישען גייסט און ענגלישען הומאָר און האָבען אויף אַזאַ אופן געשאַפען אַנ׳אייגענאַרטיגען טיפּ, וואָס האָט עראָבערט דעם פראַנצויזישען פּובליקום און וואָס איז איצט אין דער גאַנצער וועלט בעקאַנט אַלס אַ „פּראָדוקט פון דעם עכט-פראַנצויזישען נאַציאָנאַל-כאַראַקטער“. זעלטען ווען מען קומט דער געדאַנק, אַז אין אמת׳ען איז דער דאָזיגער „נאַציאָנאַל-פראַנצויזישער בולוואַר - לוסטשפּיל-טאָן געשאַפען געוואָרען פון אַזעלכע „פראַנצויזען“, ווי ווינער, ווייל א. א. וו. זייערע גייסטיגע אבות זענען געווען אין דער אָפּערעט און אָפּערעטע אויך יודען: האַלעווי און מיילהאַק און דער ליברעטיסט זשאַק אָפּענבאַך.

די דאָזיגע גרופּע איז די גרעסטע אין צאָהל און די מעכטיגסטע אין איינפלוס. זי איז אָבער נישט די איינציגע. גראַד צווישען די יודישע ליטעראַטען האָט זיך געשאַפען אַ קליינער קרייז, וועלכער האָט ריכטיג אָפּגעשאַצט די קלאַסאַלע בעדייטונג, וואָס האָט דער מאָדערנער טעאַטער אין דעם לעבען פון די פעלקער, וועלכער פערשטעהט די געפאַהר, וואָס ליגט אין ביליגען און אויבערפלעכליכען טעאַטער-רעפּערטואַר, און וועלכער האָט אָנגעהויבען דעם קאַמף קעגען דעם הערשענדען בולוואַר-גייסט אין דעם פראַנצויזישען טעאַטער. די דאָזיגע מענשען האָבען בעהאַט מוט צו געהן קעגען שטראָם. זיי ערקלערען אָפען, אַז זיי זאָגען זיך אָפּ צוצופּאַסען צו דעם געשמאַק פון דער גאַס און צו געבען דעם פּובליקום נאָר דאָס, וואָס ער פערלאַנגט: אַ לייכטע קאָמעדיע, אַ ביליגע דראַמע מיט סענסאַציאָנעלע עפעקטען. זיי ווילען דערציהען דעם פּובליקום און חלום׳ען וועגען אַנ׳אויפלעבונג פון אַנ׳אמת׳ער אוניווערסאַלע דראַמע. צו דער דאָזיגער גרופּע געהערען אין ערשטער רייהע אַנדרע ספּיר, עדמאָנד פלעג און זשאַן-רישאַר בלאָך.

עס איז זעהר אינטערעסאַנט און כאַראַקטעריסטיש, אַז גראַד אָט די ערנסטע און עהרליכע דיכטער, וועלכע אַרבייטען מיט מסירת - נפש פאַר דער אויפלעבונג פון דער פראַנצויזישער ליטעראַטור, פערשטעלען זיך גאָרנישט פאַר „עכטע פראַנצויזען“, בעהאַלטען נישט זייער יודישקייט, וועקסלען נישט זייערע יודישע נעמען און זענען על פי רוב יודישע נאַציאָנאַליסטען און אפילו ציוניסטען. אַנדרע ספּיר, וועלכער איז איצט שוין אַלט 55 יאָהר, האָט גענומען אַנ׳אַקטיווען אָנטייל נאָך אין דער דרייפוס-אַפערע און איז פון יענער צייט אָן כסדר געשטאַנען אין די ערשטע רייהען פון דעם נאַציאָנאַלען יודענטום אין פראַנקרייך. ער איז נישט נאָר פון אַלע אָנערקענט פאַר דער ערשטער יודישער ליטעראַרישער פערזענליכקייט אין פראַנקרייך, — ער איז אויך אַנ׳איבערגעגעבענער ציוניסט, מיטגליד פון דעם צענטראַל - קאָמיטעט פון דער פראַנצויזישער ציוניסטישער פעדעראַציע. ער דעקלאַמירט נישט אַ סך וועגען זיין פראַנצויזישען פּאַטריאָטיזם, ער בעטאָנט שטענדיג, אַז ער איז אַ נאַציאָנאַלער יוד, — אָבער די פראַנצויזישע גייסטיגע וועלט פערשטעהט צו שעצען זיינע גרויסע פערדינסטען פאַר דער פראַנצויזישער ליטעראַטור בעסער, ווי די צווייפעלהאַפטע פערדינסטען פון יענע פּאָפּולערע טעאַטער - שרייבער פון יודישער אָפּשטאַמונג, וועלכע פערפלאַכען דעם גייסט פון פראַנצויזישען פּובליקום.

אויך עדמונד פלעג בעקענט זיך אָפען פאַר אַ נאַציאָנאַלען יודען. זיינע ראָמאַנען, דראַמען און פאָרשונגען זענען דורכגעדרונגען פון טיפער ליבע צום יודישען פאָלק, בעהאַנדלען הויפּטזעכליך יודישע פּראָבלעמען. און דאָך איז ער איינער פון די

(אייטער זעהט 6־טע זייט).

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן, נאָז, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטן
טאָמאַשאָווער 9, טעלעפאָן 27-81
[illegible]

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און מענער-שוואַכע קראַנקהייטן. הייל. מיט קוואַרץ-לאַמפּען
(האַר-אויסמאַל)
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונד.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

21 מיטוואך ה כסלו תרפ"ט

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 7.08
זון-אונטערגאנג 3.39

וואס עס דערצעהלען די עדות

וועגען שוידערליכען מארד אויף פיעטריקאווער 117

סענסאציאנעלע ערקלערונגען פון הויז-וועכטער'ס זוהן.

(2(נעכטען האט דער אויספארשונגס-ריכטער אויסגעהערט די צווייטע גרופע עדות אין מארד פון פארפאלק טישער און דינסטמעדעל בעראווסקא.

דער וויכטיגסטער עדות פון דער צווייטער גרופע איז סטעפאן סעיקא דער זוהן פון וועכטער פון הויז פיעטריקאווער 117 ער דערצעהלט:

דעם 11. נאוועמבער האט מיין פאטער מיכאל געעפענט דעם טויער

און האלב איינס ביינאכט ארויסגעלאזט אויף דער גאס די דינסט יוזעפא בעראווסקא אין דער געזעלשאפט פון אן אונבעקאנטען,

עלעגאנט געקליידעט אין א פוטער און אין א בראנד-פלושענעם קאפעליוש. איך האב דאס בעמערקט ביים אנצינדען די עלעקטריע אין טויער. דער הער האט בעצאהלט מיר (פאטער פאר דער טרחה 30 גראשען.

אויף צו מארגען אין דער פריה ארום 10 א זייגער האט זיך צו מיר געווענדעט דער ברודער פון דעם דערמארדעטען טישער, ה' ענגעלבערט טישער, און ערקלערט אז ער האט געקלאפט אין טיר פון זיין ברודער'ס וואוינונג און קיינער האט איהם נישט געענטפערט, ער האט געזאגט, אז עס וואונדערט איהם און שרעקט איהם דאס, וואס דאס געשעפט, וואס איז שטענדיג אפען שוין פון 9 א זייגער אן איז נאך ביז איצט געשלאסען, אויך איז צו בעוואונדערען, וואס אין דער היים איז קיי-נער נישטא, ווייל אלע צוזאמען פלעגען פון דער היים פון די טישערס נישט ארויסגעהן; ער האט דעריבער געבעטען איך זאל אויף וואסער-עס-איז נישט אופן זיך אריינבעקומען אין שטוב און זעהן, וואס עס טוט זיך דארט איך האב געבראכט א לייטער, צוגעשטעלט צום פענסטער אין קיך און אריין אין דער וואוינונג, אין דער וואוינונג האב איך קיינעם נישט געטראפען איך האב דאן אריינגעלאזט ענגעלבערט טישער אין שטוב, אויפ'ן קרעדענס האט ער געפונען די שליסעל פון דעם לאגער און פון דער וואוינונג. דאס האט איהם ווידער זעהר פער-וואונדערט; ער האט געוואוסט, אז די טישערס לאזען נישט ליגען פריי די שליסלען פון געשעפט, נאר ווען זיי געהען אוועק, פערשליסען זיי די שליס-לען אין דער קאסע.

פארפיהלענדיג עפעס שלעכטס, האט ער גע-בעטען מיך מיטצוגעהען מיט איהם אין לאגער.

דער ערשטער בין איך אריין אין לאגער אין ערשטען צימער האב איך נישט געקענט באלד געפונען דעם עלעקטרישען קאנטאקט און כדי צו מאכען ליכט, בין נאך אריין אין צווייטען צימער, וואו כ'האב געוואוסט, אז דער קאנטאקט געפינט זיך באלד ביי דער טיר. אין דערוועלבער מינוט האב איך מיך פערטשעפעט אין עפעס א ווייכער זאך צוליב דעם, וואס די אויגען האבען זיך שוין צוגע-וואוינט צו דער פינסטערניש און פון'ם צווייטען צי-מער האט געווארפען ליכט פון דער געעפענטער טיר, האב איך בעמערקט, אז

ס'ליגט א מענש. כ'האב אויך בע-מערקט בלוט

אויף דער קלאוויאטור פון דעם פארטעפיאן וועלכער איז געשטאנען ביי דער טיר פון'ם צווייטען צימער, כ'האב אינסטינקטיוו

א געשריי געגעבען: „א מארד!"

אויף דעם געשריי איז אריינגעלאפען דער ברודער ענגעלבערט טישער, וועלכער האט געווארט ביים אריינגאנג, ער האט שנעל געעפענט די לאדען פון די פענסטער און צוגעלאפען צום טויטען קער-פער, אונזערע אויגען האט זיך פארגעשטעלט

א שרעקליך בילד.

מיט'ן פנים צו דער ערד איז געלעגען בראניסלאוו טישער מיט א צוהאקטען קאפ אין א טייך פער-קלעפטען בלוט. ענגעלבערט טישער איז ארוים אויפ'ן הויף מיט א ווילדען געשריי:

„מען האט מיר דער'הרג'עט מיין ברודער!"

איך בין דערווייל אריין אין דעם שניידער-ווארשטאט „מארדקיעוויטש און טשאפניק" און פון דארט טע-לעפאנירט נאך פאליציי.

אין עטליכע מינוט ארום איז אנגעקומען די פאליציי מיר זענען ווידער אריין אין דעם לאגער און אריין אין די ווייטערדיגע צימערען, אין לעצ-טען צימער האט מען

געפונען דעם צווייטען שרעקליך צו-הרג'עטע קערפער פון דער ערמאר-דעטער מאריא טישער.

דערויף האט סטעפאן סעיקא געענדיגט זיין עדות-זאגען. 3

די איבריגע 6 עדות האבען קיין נייעס אין דער אויספארשונג נישט אריינגעבראכט.

פאלשע קלאנגען וועגען מער-דער לאניוכא

(—) נעכטען אין אוועגד האבען זיך אין שטאט פערשפרייט קלאנגען, אז דער מערדער פון פאר-פאלק טישער סטאניסלאוו לאניוכא האט זיך אויפ-געהאנגען אין טורמע. ווי מיר האבען פעסטגע-שטעלט איז דער קלאנג א פאלשער. לאניוכא גע-פינט זיך אין דער טורמע אויף קאפערניקא און ווי ער פערזיכערט פיהלט ער זיך „זעהר גוט".

ענטגילטיגע בעשטעטיגונג פון די קאנדידאטען-ליסטעס

צו דער קראנקען-קאסע אפגעלעגט אויף היינט.

נעכטען פון אינדערפריה אן האבען זיך אין דער שטעטישער סטאראסטווע און אין קרייז-גע-ריכט אנגעהויבען מעלדען פערטרעטער פון פער-שידענע קאנדידאטען-ליסטעס, כדי צו שאפען די דאקומענטען, וועלכע זענען נויטיג געווען צוצו-שטעלען, לויט דער פעראָרדנונג פון'ם הויפט פער-זיכערונגס-אמט אין ווארשא. איינינע וואהל-קאמי-טעטען האבען אפילו דעלעגירט זייערע פערטרעטער קיין ווארשא, כדי דארט ארויסצובעקומען די נויטיגע דאקומענטען פון דער צענטראלער קארטאטעקע.

1 א זייגער ביטאג האבען זיך צום פערטרעטער פונ'ם פארזיצער פון דער הויפט-וואהל-קאמיסיע ה' קאשימיערטשאק אנגעהויבען מעלדען פערטרעטער פון די פערשידענע וואהל-קאמיטעטען מיט זייערע דאקומענטען. די גרעסטע טייל פון די פערטרעטונגען מענער האבען אנגעגעבען דאקומענטען בלויז פון א טייל פו קאנדידאטען, וואס פיגורירען אויף זייערע ליסטעס.

אזוי האט ליסטע 2 אנגעגעבען דאקומענטען בלויז 58 פון דער צאהל 120 קאנדידאטען. ליסטע 3 (כ. ר.) האט אנגעגעבען דאקומענטען פאר 32 פון 60 קאנדידאטען, ליסטע 5 (רעכטע נ. פ. ר.) האט קיי נשום דאקומענטען נישט צוגעשטעלט. ליסטע 6 (לינקע פועלי-ציון) האט צוגעשטעלט בלויז א טייל פון די נויטיגע דאקומענטען; 7 (נ. פ. ר.) 46 פון 90; די ליסטע 10 און 14 האבען קיין שום דאקומענטען נישט בעוויזען צוצושטעלען דאגעגען האבען אלע ליסטעס פו זדי ארבייטס-געבער מיט קליינע אויסנאהמען צוגעשטעלט אלע געפאדערטע דאקומענטען.

אין אוונט האט זיך אנגעהויבען די זיצונג פון דער פערוואלטונג פון דער קראנקען-קאסע אויף וועלכער ס'איז אויך אנוועזענד געווען א ספעציעלער דעלעגאט פון הויפט-פערזיכערונגס-אמט אין ווארשא ה' ראנגאן. ה' ראנגאן היצע פארזיצער פון הויפט פערזיכערונגס-אמט אין ווארשא האט צו דער ראזור-נער זיצונג בעקומען ספעציעלע פאלמאכטען צו אינ-טערווענירען אין אלע ענינים וואס זענען נוגע די וואהלען און באלד אויפ'ן ארט צו רעגולירען וועגען זיי

אויף דער זיצונג איז אריינגעפלאסען א פאר-שלאג, אז צוליב דעם, וואס דער טערמין צוצושטע-לען די פערלאנגטע דאקומענטען איז געווען אזוי קורצער אז די קאנדידאטען איז שווער געווען צוצו-שטעלען די געפאדערטע דאקומענטען זאל מען די צייט פערלענגערען נאך אויפ'ן מארגענדיגען טאג.

נאך א לענגערער דיסקוסיע איז אנגענומען געווארען צו פערלענגערען דעם טערמין פאר צו-שטעלען דאקומענטען ביז היינט מיטוואך 3 א זייגער נאכמיטאג.

א פארשטעהער פון דער פערוואלטונג פון קראנקען-קאסע האט בעת דער זיצונג אנגעפרענט דעם דעלעגירטען פון ווארשאווער הויפט-פערזיכער-רונגס-אמט ה' ראנגאן: לויט וועמענס איניציאטיוו האט דער הויפט-פערזיכערונגס-אמט מבטל געמאכט דעם פריהערדיגען בעשלוס פון לאדזער הויפט-וואהל קאמיטעט צו דער קראנקען-קאסע, וועלכער האט בע שטעטיגט אלע אריינגעטראגענע ליסטעס אהן די דאקומענטען, וואס ווערען היינט פערלאנגט דורכ'ן הויפט-פערזיכערונגס-אמט און צי האט וועלכע פון די פארטייען, וואס זענען פערטרעטען אין דער קראנקען-קאסע פערוואלטונג פערלאנגט פון הויפט-פערזיכערונגס-אמט דורך א דעלעגאציע אדער איינ-צעלנע פערזאנען צו ענדערען דעם בעשלוס פון דער וואהל-קאמיסיע צו דער קראנקען-קאסע און פער-לאנגען פרישע צוגאב-דאקומענטען.

דער פארשטעהער פון הויפט-פערזיכערונגס-אמט האט ערקלערט, אז קיין שום פארשטעהער פון פארטייען, וואס זענען פערטרעטען אין דער קראנקען קאסע-פערוואלטונג האבען נישט געשטעלט אזעלכע פארדערונגען דעם הויפט - פערזיכערונגס - אמט, דער לאדזשער אמט וועלכע וואכט איבער די וואהלען צו דער קראנקען - קאסע האט אליין פון אייגענער איניציאטיוו פעראָרדענט מבטל צומאכען דעם פריהערדיגען בעשלוס פון וואהל-קאמיסיע צו דער קראנקען-קאסע און פער-לאנגען צוגאב-דאקומענטען, כדי צו פערזיכערען, אז די וואס וועלען געוועהלט ווערען אויף דעם אמט זאלען באמת זיין בערעכטיגט אזא אמט צו פער-נעהמען.

ביי די יודישע ארבייטסגעבער.

נעכטען אין אוונט איז אין קאמאשען-מאכער-פעראיין פארגעקומען אן אלגעמיינע מיטגלידער פער זאמלונג. נאכ'ן ארומרעדען די פראגע פון די קראנקען-קאסע-וואהלען איז איינשטימיג בעשלאסען געווארען צו שטימען פאר דער ליסטע נומער 7 פון די יודישע ארבייטסגעבער.

*

נעכטען איז אין צענטראלען האנדווערקער-פערבאנד פארגעקומען א קאנפערענץ פון די פער-וואלטונגען פון אלע פעראיינען און סעקציעס וואס זענען אנגעשלאסען אן פערבאנד. נאכ'ן ארומרע-רען די פראגע וועגען די פארשטעהענדע וואהלען צום ראט פון דער קראנקען-קאסע איז בעשלאסען געווארען וונטאג צו שטימען פאר דער ליסטע 7 פון די יודישע ארבייטסגעבער.

זיך אויפגעהאנגען א זקן

(2) אויף זאקאנטנע 60 האט פון א לענגע-רער צייט געוואוינט דער 61 יעהריגער אסקאר בערגמאן. צוליב פאמיליען-אנגעלעגענהייטען האט ער געוואוינט סעפעראט מיט דער פרוי, אין לאדז האט ער נישט געהאט קיין שום קרובים. לעצטענס האט בערגמאן אויך נישט געהאט קיין שום בע-שעפטיגונג און זיך געפונען אין א זעהר שלעכטער מאטעריעלער לאגע.

נעכטען האבען די שכנים פון בערגמאן פעסט-געשטעלט, אז דער אלטער איז שוין א צוויי טאג נישט ארויסגעגאנגען פון זיין צימער. ווויסענדיג אז דאס איז אן איינזאמער, עלטערער מענש האבען די שכנים געמיינט אפשר איז ער קראנק גע-ווארען און געוואלט אריין צו איהם צימער, די טיר איז געווען געשלאסען, אויפ'ן קלאפען האט קיינער נישט געענטפערט. מען האט גערופען א שלאסער, געעפענט די טיר און עס האט זיך די אריינגעקומענע פארגעשטעלט א שרעקליך בילד: אויף א שטריק, אנגעטשעפעט אין פענסטער, האט געהאנגען בערגמאן. מען האט באלד מיטגעטיילט דער פאליציי. הילף איז שוין געווען איבריג. דער קערפער איז שוין געווען פון לאנג טויט.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצאהונ'ע און וועסליכע ארטאפעדישע
אפאראטען, ווי: זאקלארקעס אויף פלאטפוסען, קינסט-
ליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו.
עמפפאנגט פון 5—7 אין אוועגד.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-62

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און
הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע
בערג-זון. אין דערהיים פון 3—5 נאכמיטאג.

צוריקגעקעהרט.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1908.

היינט דארפען זיך רעגיסטרירען אלע געבוי-רענע אין 1908 י. וועלכע וואוינען אין 13. פא-ליציי-קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען:

A. B. C, D. E. F. G. H. Ch. I. J. K.

די רעגיסטראציע קומט פאר אין לאקאל פון מיליטאריש-פאליצייאישען ביורא ביים מאגיסטראט (פעטרקאווער 212) און קומט פאר פון 8.15 ביז 1 א זייגער בייטאג.

קאנטראל-פערזאמלונגען פאר רעזערוויסטען.

(—) אויף נאווא-טארגאווא 18 דארפען זיך היינט מעלדען די געבוירענע אין 1890, וועלכע וואוי-נען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פא-ליציי-קאמיסאריאט און זייערע נעמען הויבען זיך אן אויף

I. J. K. L. M. N. O. P.

מארגען אויף

R. S. T. U. W. Z.

אויף קאנסטאנטינער 62 דארפען זיך היינט מעלדען די געבוירענע אין י. 1888, וואס וואוי-נען אויפ'ן שטח פון 2. 3. 5. 8. 9. און 11 פא-ליציי-קאמיסאריאטען אויף די בוכשטאבען

Sa—Sy

מארגען — Sz.

היינט דארפען זיך שטעלען אויף לעשנא 9, די רעזערוויסטען פון 1903 י. וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 10-טען קאמיסאריאט און זייערע פא-מיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף

A. B. C. D. E. F. G. H. I. J. K. L. Ł.

מארגען — פון 10 פאליציי-קאמיסאריאט

M. N. O. P. R. S. T. U. W. Z.

אויף נאווא-צעגעלניאנא 51, דארפען זיך מעלדען די רעזערוויסטען פון 1896 י., וואס וואוינען אין 12, 13 און 10 פאליציי-קאמיסאריאט, מיט די פאמיליען-נעמען אויף אלע בוכשטאבען.

מארגען — פון 1895 יאהר פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 קאמיסאריאט אויף אלע בוכשטאבען.

אינספעקציע אין דער קהלה

נעכטען בייטאג האט די קהלה פערוואלטונג בעקומען א בריף פון שטעטישען סטאראסטע, אז די סטאראסטווע דעלעגירט דעם רעפערענט פון זי-כערהייטס-אמט ראמאן זשעלינסקי און דעם יודי-שען פרעסע-רעפערענט ה' הערמאן עהרליך אין דער קהלה, כדי זיי זאלען דורכפיהרען אן אינס-פעקציע אין דער קהלה און זיך בעקענען מיט דער ארבייט אין דער קהלה-קאנצעלאריע.

ארום 5 א זייגער זענען זיי געקומען אין דער קהלה. זיי האט אויפגענומען דער פרעזעס ה' מינצבערג און דער סעקרעטאר ה' נאדעל. די אינ-ספעקטארען האבען אין דער קהלה פערבראכט ביז ארום 8 אזייגער אוונד. די אינספעקציע וועט דויערען עטליכע טעג.

פערשידענעס.

(מ) דער לאגער פון דער שטעטישער ווירט-שאפטס-אפטיילונג ווערט פון שבת אן איבערגע-טראגען אויף נארוטאוויטשא 42. אין צוזאמענהאנג מיט דעם וועט דער לאגער פון היינט אן זיין געשלאסען.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און וועגע-
רישע קראנקהייטען, מענער-
שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנד-
לונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

די קהלה שאפט א יודישע מיידעל-היים

נעכטען האט א דעלעגאציע פון דער יודישער קהלה אין די פערזאנען פון ראזאר וואידיסלאווסקי משה העלמאן, ה' הייסמאן און א. קארא אין דער בעגלייטונג פון סעקרעטאר נאדעל און אינזש. פאגעל בעזוכט דאס הויז אויף פאלנאצנא 39 און בעטראכט וואו מ'קען מאכען די צובוי־ארבייט, כדי איינצוארדנען דעם לאקאל פאר דעם מערעל־היים, וואס ווערט געגרינדעט דורך דער קהלה אין צוזאמענהאנג מיט דעם 10־יאהריגען יובילעאום פון פוילענס אונאפהענגיגקייט. מיט דער קאמיסיע איז אויך מיטגעפאהרען אונזער מיטארבייטער.

די קאמיסיע האט בעטראכט דעם לאקאל און איינגעפונען אז אין די אינטערעסען פון דער זאך איז נעוואונשען, אז דאס מערעל־היים זאל זיך נישט קאמוניקירען מיטן יתומים־הויז, וואס געפינט זיך אויפ'ן 2. שטאק און מיט'ן זוינלינג־היים פון „טאז", וואס געפינט זיך אויפ'ן ערשטען שטאק פון דער געביירע.

דאגעגען האט די קאמיסיע געפונען פאר פאסיג אויסצובויען די אפיצינע, וואס געפינט זיך אויפ'ן זעלבען הויף, אויפבויען א שטאק, אזוי אז דאס מערעל־היים זאל זיך געפינען אין א פולשטענדיג איזאלירטען הויז. איצט געפינען זיך אין דער אפיצינע וועלכע בעשטעהט פון נא פארטער און א בוידעם, די וואוינונגען פונ'ם וועכטער, די וועשעריי און אנד. איינארדנונגען. די דאזיגע איינארדנונגען קענען אריבערגעטראגען ווערען אין די גרויסע געוועלבטע קעלערן פון דער פראנט־געביידע. די אפיצינע וועט בעשטעהען פון א פארטער מיט א שטאק צו 8 פענסטער און וועט זיין גענוג אויף איינצוארדנען דארט די היים. אינזש. פאגעל פערטיגט איצט אויס דעם פלאן פון דער נייער געביידע מיט די איינריכטונגען און וועט זיי צושטעלען דער קאמיסיע.

בערויבט די פאסט.

נעכטען איז אין דער פאסט־אפטיילונג ביי דער סטאנציע לאדז־פאבריטשנא פארגעקומען א רויב. אונבעקאנטע פערברעכער האבען ארויסגעטראגען א קאסעטקע מיט 8,470 זלאטעס מזומן געלד און פאר 3,900 זלאטעס פאסט־מארקעס.

די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט פאלגענדעס.

די גנבה איז פארגעקומען ביי טאג. 12 א זייגער זענען די בעאמטע מיט דעם לייטער פון דער פאסט־אפטיילונג געגאנגען אויף מיטאג. אין א קורצער צייט ארום איז אויך אוועק דער וואזשני. דאמאלט זענען אין אמט אריין 2 אונבעקאנטע פערזאנען נעהמען די קאסעטקע און אוועק. ווי עס איז אוועק דער וואזשני און וואו עס זענען נאכדעם אריין אין אמט די צוויי פערברעכער האבען געזעהן די ארבייטער, וועלכע זענען בעשעפטיגט ביי דער באהן ליניע, זיי האבען זיך אבער נישט אריענטירט, אז דאס זענען געוועזן גנבים.

די פאליציי האט קודם כל ארעסטירט דעם וואזשני פראנשישעק בראטושעווסקי (חיסאקא 14), וועלכער איז אוועקגעגאנגען אין די אמטליכע שעה'ן ווי ער האט ערקלערט, עסען מיטאג.

די קאסעטקע האט מען געפונען א צובראכענע אויף דעם פעלד אין א קילאמעטער פון דער סטאציע

אקציע צו בעקעמפען אלקאהאליזם.

(2) אונטער'ן פארזיץ פון שטעטישען סטאראסט ה' סטשעמינסקי איז פארגעקומען די ערשטע ארגאניזאציאנס־פערזאמלונג פון דעם ביראט צו קעמפען מיט דעם אלקאהאליזם. אין דער פערזאמלונג האבען אנטיילגענומען פרעזידענט זשעמיענצקי וויצע פרעזידענטען ראפאלסקי און וויעלונסקי, אלע לאוניקעס פארשטעהער פון דער פינאנץ־קאמער, לייטער פון דער שטראף־אפטיילונג ביי דער שטעטישער סטאראסטווע א. אז. וו.

די פערזאמלונג האט פעסטגעשטעלט, אז די מגפה פון שכרות פערגרעסערט זיך און אין צוזאמענהאנג דערמיט פערגרעסערען זיך אין שטאט אויך די צאהל פון די לאקאלען, וואס האנדלען און ווילען האנדלען מיט אלקאהאל, בשעת איז ארויסגעגעבען געווארען אנ'אלקאהאל־געזעץ, לויט וועלכען עס איז געווען פעראָרדענט, אז די צאהל אנשטאלטען וואס האבען דאס רעכט צו האנדלען מיט אלקאהאל קען בשום־אופן נישט פערגרעסערט ווערען. דאמאלט איז געווען 180 אזעלכע אנשטאלטען. פון דער צייט אן זענען נאך צוגעקומען 20 און עס איז אריינגעפלאסען א גאנצע רייה בקשות אויף ערלויבנישען צו עפענען אזעלכע אנשטאלטען.

אויף דער זיצונג איז בעשלאסען געווארען צו אנולירען די ערלויבנישען פון די 20 אנשטאלטען, וועלכע זענען אויסגעוואקסען נאך דעם אלקאהאל געזעץ, געבען די אנשטאלטען א טערמין פון א יאהר צייט זיי זאלען ליקווידירען זייערע געשעפטען, און א חוץ דעם קעמפען מיט אלע מעגליכקייטען געגען דער שכרות־געפאהר.

געהיימנישפולער טויט פון 2 פרויען.

(–) אויף אלעקסאנדראווסקא 148 האט געוואוינט די ארבייטער־פאמיליע באנעצקי, וואס איז בעשטאנען פון א פאר פאלק און באנעצקי'ס מוטער פון 57 יאהר. נעכטען אינדער־פריה ווען באנעצקי האט זיך אויפגעהויבען פון שלאף האט ער מיט איבערראשונג פעסטגעשטעלט אז די פרוי, די 30 יאהריגע מאריאנא איז טויט. דער קערפער איז בצווען קאלט און די ליפען שווארץ ווי קויהל. באנעצקי האט אויפגעהויבען א טומעל, מ'האט גערופען פאליציי. דערווייל האט מען זיך ארומגעזעהען אז אויך באנעצקי'ס מוטער ווייזט קוים ארויס סמנים פון לעבען. אין א שווערען צושטאנד איז זי אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל, און איהר צושטאנד איז זעהר קריטיש. ס'ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג וועגען דער געהיימניש.

„פאפולארני"

היינט און פרייטאג מלכה שווארצענקאפ דאנערשטאג „די שלאכט אונטער ראדזימין". היינט 4 אזייגער נאכמיטאג א פארשטעלונג פאר שול־יוגענד פרעדרעס „שלובי פאנענקיע".

וועגען אויספערקויף פון סחורות מוז מען פריהער מעלדען

(וו) לעצטענס איז צו מערקען אין פיל גרעסערע געהעלבער גרויסע אויספערקויפען פון פערשידענע סחורות.

לויט דער פעראָרדנונג פון מיניסטארען־ראט פונ'ם 14 מערץ ל. י. דארף יעדער אויספערקויף פון סחורות געמאלדען ווערען אין דעם אינדוסטריעלען אמט ערשטער אינסטאנץ.

די אינדוסטריעלע אפטיילונג ביים מאגיסטראט האט צוליב דעם פעראָרדנט א קאנטראל אין די פירמעס וועלכע האבען אנגעהויבען אנ'אויספערקויף און נישט געמאלדען וועגען דעם וועלען צוגעצויגען ווערען צו געריכטליכער פעראנטווארטליכקייט פאר נישט עהרליכער קאנקורענץ.

פון ווי.ז.א.

היינט מיטוואך דעם 21 נאוועמבער האלב 9 אין אווענד בעת דעם געוועהנליכען טיי־אוועגד וועט דר. פרענקעל האלטען א רעפעראט יועגען דעם העברעאישען שריפטשטעלער פייערבערג.

אריינגאנג פאר מיטגלידער און אריינגעפירטע געסט — אומזיסט.

דער קאנצערט פון דער בעריהמטער ארטיסטין בערענשטיין־כהן וועט פארקומען שבת דעם 1 דעצעמבער.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען.
פעטריקאווער 10, טעל. 31־86
נעהמט אן פון 8—$9^1/_2$ פריה און פון $3^1/_2$—$4^1/_2$ נאכמ.

ארט"
זאכאדניא 43
יודישער קאמער־טעאטער
לייטונג: מ. בראדערזאן.
היינט - 1 פארשטעלונג:
אנהויב 9.30 א זייגער אוועגד
„אליץ טאנצט"
1) שטארקער פון טויט — אינסצעניזירטע לעגענדע אין 2 אקטען מיט פראלאג, אינטערמעצא און עפילאג.
2) ליבשאפט שיפט. 3) אונזערע קינדער.
4) אין ווילדען וואלד. 5) ווען ווייבער שווייגען.
6) וואס יעדער טהוט. 7) אליץ טאנצט.
הנחה־בילעטען זענען היינט גילטיג.
ליטער. לייטער: מ. בראדערזאן. מוזיק. לייטער: דוד בייגעלמאן. דעקאראציעס און קאסטיומען—ד. מאטוס און ש. בלום. קאנפערענסירן: י. רייגלאס און מ. נעלקען

די אימפאזאנטע אקאדעמיע לכבוד דער א"י-דעלעגאציע.

די פייערליכע אקאדעמיע וואס ווערט איינגעארדנט זונטאג, דעם 25 ה. ח. אין פילהארמאניע־זאל לכבוד די דעלעגאציע פון ארץ־ישראל, דעם הויפט־דירעקטאר פון קרן־היסוד אין ירושלים ה' לייב יפה און דעם גרינדער פון מגדיאל און פארזיצענדען פון קאלאניסטען־פערבאנד אין ארץ־ישראל ה' שמואל זשוכאווויצקי, וועלכע קומען פרייטאג קיין לאדז, האט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס אין די יודישע נאציאנאלע קרייזען.

אויסער די חשיב'ע געסט פון ארץ־ישראל וועט זיך אין דער אקאדעמיע אויך בעטייליגען ד"ר משה וואלדמאן פון בערלין, רעדאקטאר פון דער „יודישער רונדשוי".

איינגאנגס־בילעטען זענען שוין צו בעקומען אין ציוניסטישען ביורא.

פון א"י־אמט.

ה' מאיר יעקב שידלאווסקי ווערט געבעטען זיך צו מעלדען אין ארץ ישראל־אמט (צעגעלניאנא 4)

שטיצע פאר אינטעלעקטועלע ארבייטער

(ב) דער דירעקטאר פון ארבייטסלאזען פאנד ה' אפענבערג האט בעקומען פון ארבייטס־מיניסטעריום א פעראָרדנונג אויסצוצאהלען די ארבייטסלאזע אינטעלעקטועלע אויפ'ן שטח פון לאדז און פיעטרקאווע אונטערשטיצונג אין א סומע פון 30.000 זלאטעס פאר'ן חודש נאוועמבער. ה' אפענבערג האט צוליב דעם פעראָרדנט צוזאמענצושטעלען די ענטשפרעכענדע ליסטעס.

די אויסצאהלונג פון דער אינטערשטיצונג וועט פארקומען דעם 22 ד. ח. אויף אל. קאשטיושקי 9. די אינטעלעקטועלע ארבייטסלאזע וועלכע וועלען נישט בעקומען אין דעם טאג קענען דעם 25 26 און 27 ד. ח. אנגעבען רעקלאמאציעס אין ארבייטסלאזען פאנד אויף נאווראט 36. די רעקלאמירענדע וועלכע עס וועט בעשטימט ווערען א אונטערשטיצונג וועלען בעקומען אויסגעצאהלט דעם 28 ד. ח.

אפטייקען

(ב) מ. עפשטיין (פיעטריקאווער 225) מ. בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95) מ. ראזענבלום (ציגעל גאס 12); גארפיין (וואכאדניא 54) י. קאפראווסקי (נאוואמיעסקא 15) א. סאדאווסקא (זגערזשער 57) ה' דוטקעוויטש (זגערזשער 87).

ערעפנונג פון דער בילדער-אויסשטעלונג

פון זלמן לאנדוי און נתן שפיגעל אין ווארשא.

אין ווארשא איז פארגעקומען די ערעפנונג פון דער בילדער־אויסשטעלונג פון די צוויי יונגע יודישע קונסטמאלער זלמן לאנדוי און נתן שפיגעל.

צו דער ערעפנונג פון דער אויסשטעלונג איז געקומען א גרויסער עולם, צווישען וועלכע עס זענען געווען פערטרעטען א סך פארשטעהער פון דער יודיש־נאציאנאלער אינטעליגענץ, ווי אויך קרייזען פון צאהלרייכע יודישע ליבהאבער און מעצענאטען פון דער יודישער קונסט.

די אויסשטעלונג נופא שטעלט זיך פאר אימפאנירענד און איז מיט דער הויכער קינסטלערישער קוואליטעט פון די בילדער אנ'אמת'ע איבערראשונג פאר די בעזוכער. אזא רייכע קונסט, אזא פרייע בעהערשונג פון דער מאלערישער טעכניק און אזא אמת'ע שטארקען און נעזונרען מארערניזם, האבען מיר ביז איצט כמעט נישט געזעהען אויף אונזערע אויסשטעלונגען פון יודישע קונסט. ביידע, סיי לאנדוי, סיי שפיגעל, אגב מיטגלידער פון דער גרויסער פלעיאדע פון לאדזער יודישע פלאסטיקער, שטעלען זיך פאר מיט זייער דאזיגער געמיינזאמער אויסשטעלונג אלס העכסט טאלאנטפולע, אינטערעסאנטע און שעפערישע קינסטלער.

שפיגעל איז פערטרעטען דורך צאהלרייכע, זאפטיגע און פארביגע אקווארעלען און א נעוויסע צאהל גרעסערע אויל־בילדער, וועלכע צייכענען זיך אויס מיט זייער אריגינעלען קאלאריט און מיט דער פאטעטישער מאנומענטאליטעט פון זייער סיזשעט. לאנדוי שטעלט אויס 25 אויל־בילדער, וועלכע רופען ארויס בעוואונדערונג מיט דער גראציעזער לייכטקייט פון זייער אויספיהרונג. מיט דער דורכזיכטיגער לופטיגקייט און בכלל מיט דער נאנצער ראפינירטער מאלערישער קולטור פון זייער פארבען־געבונג.

ארום דעם שטרייק אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור".

ערקלערונגען פון ארבייטער פארשטעהער.

דער פערטרעטער פונ'ם לייטער אין די פראפ. קלאסען־פעראיינען ה' קשינאוועק, וועלכער האט אויך אנטיילגענומען אין דער קאנפערענץ ביים ארבייטס־אינספעקטאר וועגען דעם קאנפליקט אין דער „ווידז. מאנופאקטור" גיט איבער וועגען דעם קאנפליקט פאלגענדעס:

די דירעקציע פון „ווידז. מאנופאקטור" וויל נישט אנערקענען די פראפ. פעראיינען און וויל נישט צולאזען זייערע פארשטעהער צום ליקווידירען דעם קאנפליקט. ווייטער האט די דירעקציע אפגעווארפען דאס אנערקענען די פאבריקס־דעלעגאטען. די דעלעגאטען האבען דאך אלס אויפגאבע אויך צו אינטערווענירען ביי דער אדמיניסטראציע פון דער פירמע און אין פאל ווען די אדמיניסטראציע ערלעדיגט נישט גינסטיג דעם סכסוך מיטצוטיילען וועגען דעם דעם פראפעסיאנעלען פעראיין, וועלכער געפינט זיך שוין זייגע וועגען און מיטלען.

דריטענס — האט די דירעקציע אפגעזאגט צו רעגולירען די לוין־טאריפען.

די ארבייטער האבען געפאדערט א לוין־הויכער ספה פון פינף פראצ. און אז די צווייפעלהאפטע פאזיציעס זאלען פעסטגעשטעלט ווערען געניי פאר אלע קאטעגאריעס ארבייטער, דערביי זאל פאר בערינגען א גרעסערע צאהל שפינדלען בעריקזיכטיגט ווערען א לוין־העכערונג.

די פירמע איז מסכים געווען צו צאהלען פאר דעם שטיק פון דער פאבריק נישט לויט דער שולד פונ'ם ארבייטער, און אז די פראפ. פעראיינען זאלען דורכ'ן ארבייטס־אינספעקטאר קענען אינטערווענירען אדער נאר אין פאלען פון קאלעקטיווע סכסוכים, ווי דאס איז געווען בעת'ן לעצטען שטרייק די פראפ. פעראיינען דאגעגען האבען געפאדערט, אז זיי זאלען קענען אינטערווענירען אויך ביי קלענערע קאנפליקטען.

די פראפ. פעראיינען האלטען — זאגט ווייטער ה' קושינאוועק, אז די „ווידז. מאנופאקטור" האט פערקלענערט די לוינען אין פערגלייך מיט פאר'ן שטרייק. די טאג־לוינען פון די ארבייטער ענטשפרעכען די צעניקעס; אבער די אקארד לוינען ווערען דורך דער פירמע בערעכענט אויפ'ן גרונד פון דער פראדוקטיוויטעט, וועלכע די ארבייטער קענען נישט ארויסווייזען. די איינצעלנע לוינען זענען פערקלענערט געווארען.

כדי פעסטצושטעלען די פראדוקטיוויטעט האבען די פראפ. פעראיינען פערלאנגט די ציפערען פון די לעצטע 4 וואכען פאר'ן שטרייק. די פירמע וויל אבער די צאהלען נישט אנגעבען.

איבערגעהענדיג צו די דעלעגאטען, האלט דער פארשטעהער פון די פראפ. פעראיינען, אז די דעלעגאטען זענען אנערקענט געווארען דורך די אינדוסטריעלער אין זייער פראטאקאלארישער ערקלערונג ווערט געזאגט: „פארערונגען פון אלגעמיינער נאטור, וואס זענען נוגע אלע ארבייטער קענען דער אדמיניסטראציע איבערגעגעבען ווערען נאר דורך אויסגעוועהלטע דעלעגאטען, דעלעגאטען קענען זיין נאר ארבייטער וואס זענען בעשעפטיגט אין איינער פון די פאבריקס־אפטיילונגען, די דעלעגאטען קענען זיך פערשטענדיגען מיט די ארבייטער אין דער אויסער־ארבייטס־צייט".

ס'איז פערשטענדליך — ערקלערט ווייטער ה' קשינאוועק, אז ווען די דעלעגאטען וועלען ערלעדיגען קלענערע סכסוכים וועלען זיי פערהיטען פון פיל ערנסטערע.

ס'איז פאראויסצוזעהן, אז די ארבייטער, פיהלענדיג אז זיי זענען גערעכט וועלען פון זייערע פאדערונגען נישט אפטרעטען, ביז מ'וועט זיי נאכגעבען. דאס איז שוין דער פערטער שטרייק און נישט פאר הויבען די לוינען נאר פאר פערקלענערען זיי.

נאכדעם, ווי די פערטרעטער פון דער „ווידז. מאנופאקטור האבען אפגעגעבען א שריפטליכע ערקלערונג אין וועלכער זיי ווארפען ארויף די שולד פאר'ן שטרייק אויף די פראפעסיאנעלע פעראיינען, און נאכדעם ווי די פראפ. פעראיינען האבען אפגעגעבען זייער ערקלערונג, האט דער ארבייטס־אינספעקטאר וויזשיקאווסקי ערקלערט, אז ער האלט נישט די קאנפערענץ פאר איבערגעריסען און וועט אנווענדען אלץ וואס וועט זיי זאך זיין רשות, כדי צו דערגרייכען א פערשטענדיגונג. ער האט דערביי אויך פערשפראכען צוצושטעלען די פעראיינס פערטרעטער א ביכער־אויסצוג פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" וועגען דער פראדוקציע אינ'ם חודש פון פאר'ן שטרייק.

——:§:——

אַ פרוי קאָן פאַנגען אַמאָל מיט ליבע און אַמאָל מיט פּעטש.

בעזיזען האָט דאָס אַ האָלענדישע דיכטערין. — זי האָט צוהרג'עט און צוממית'ט איינעם פון די שרעקליכסטע באַנדיטען, וועלכער האָט זי פערשלעפּט אין אַ וואַלד. — דאָס איז געשעהן אויף דעם אינזעל קאָרסיקאַ.

אויף דעם קליינעם אינזעל קאָרסיקאַ, וואו נאַפּאָלעאָן דער גרויסער איז געבוירען געוואָרען, מיט הונדערט ניין און פופציג יאָהר צוריק, איז געשעהן אַ געשיכטע, וואָס קען בעשטעטיגען די מיינונג, אַז אַמאָל קען אַ פרוי בייקומען אַ מאַן נישט נאָר מיט ליבע, נאָר טאַקע מיט כח.

די געשיכטע איז זעהר אַנ'אינטערעסאַנטע, און מיר וועלען זי דאָ איבערגעבען מיט אַלע איינצעלהייטען.

עס איז געווען אַזוי:

דריי פרויען און צוויי מענער זענען אין אַנ'אויטאָמאָביל געפאָהרען אויף איינעם פון די נאָרפערוואָרפענע וועגען אין קאָרסיקאַ. אַרום און אַרום האָט מען געזעהן וועלדער און בערג. בערג און וועלדער; דער וועג האָט זיך אַלע מאָל אין אַנ'אַנדער זייט פערדרעהט, און אין ערגעץ האָט מען קיין לעבעדיגע מענשען נישט געזעהן.

די אַלע פינף מענשען זענען טוריסטען, וועלכע האָבען זעהר געוואָלט בעקאַנט ווערען מיט די אויסערגעוועהנליך שעהנע לאַנדשאַפטען אין קאָרסיקאַ. זיי האָבען נישט געטראַכט וועגען די גרויסע סכנות, וואָס זיי קענען טרעפען אויפ'ן וועג; פערגאַפטע און בעצויבערטע זענען זיי געזעסען אין אויטאָמאָביל און מיט הנאה געקוקט אויף די טעלער און אויף די בערג אַרום און אַרום, און אַזוי קוקענדיג זענען זיי געפאָהרען אַלץ ווייטער און ווייטער אויף דעם פערוואָרפענעם וועג, וואָס האָט זיך געשלענגעלט און געשלענגעלט, פערדרעהענדיג זיך אַלע מאָל אין אַנ'אַנדער זייט.

מיט אַמאָל האָבען זיי דערהערט ווי איינער שרייט אויף פראַנצויזיש: „שטעה“!

זיי האָבען זיך אָפּגעשטעלט, און איידער זיי האָבען בעוויזען זיך אַרומצוקוקען, איז ווי פון הינטער דער ערד געבען זיי אויסגעוואַקסען אַ מאַן מיט אַ ביקס.

„הויבט אויף די הענד“! — האָט דער מאַן אויסגעשריען אויף פראַנצויזיש.

די צוויי מענער, וואָס זענען געזעסען אין דער פראָנט, האָבען גלייך אויפגעהויבען די הענד. די דריי פרויען אָבער האָבען זיך אַזוי דערשראָקען, אַז זיי האָבען די הענד נישט געקענט אויפהויבען. זיי זענען אַלע דריי געבליבען ווי פערגליווערטע. קוקענדיג מיט צושראָקענע אויגען אויף דעם רויבער.

מיט דער ביקס אין האַנד האָט דער רויבער ביי די טוריסטען צוגענומען דאָס גאַנצע געלד, וואָס זיי האָבען ביי זיך געהאַט, דערביי איז ער געווען שרעקליך פרעך און ברוטאַל. און דערנאָך, ווען די טוריסטען האָבען שוין געהאַלטען ביים אַוועקפאָהרען ווייטער, האָט דער רויבער געזאָגט, אַז איינע פון די דריי פרויען מוז דאָ בלייבען מיט איהם אין וואַלד אַלס אַ משכון....

אַנדערש וועט ער זיי נישט לאָזען פאָהרען.

איינע פון די דריי פרויען איז געווען אַ בעקאַנטע האָלענדישע ריכטערין. מיט'ן נאָמען מיעק יאַנסען, אַ יונגע, שעהנע, אַ הויכע, אַ געזונדטע, און אַ קרעפטיגע פרוי. האָט זי זיך אָנגענומען מיט מוט, און אַרויסגעהענדיג פונ'ם אויטאָמאָביל, האָט זי געזאָגט:

„איך בלייב!“

און זי איז געבליבען.

די אַנדערע זענען אַוועקגעפאָהרען.

דער רויבער, אַ קליין געוואוקסינער מאַן, אָבער מיט צוויי ווילדע, ביסטערע אויגען, האָט געהייסען דער יונגער פרוי געהן מיט איהם אין וואַלד; זי זאָל געהן פאָראויס און ער נאָך איהר. דערביי האָט ער די גאַנצע צייט געהאַלטען די ביקס אָנגעשטעלט אויף איהר.

אַזוי זענען זיי ביידע אַריין אין טיפען וואַלד, שפּאַנענדיג אַלץ ווייטער און ווייטער. אויף איין פלאַץ האָבען זיי זיך ביידע אויסגעגלייכט און דאָ האָט די יונגע פרוי מיט אַלע כוחות געגעבען אַ זעץ דעם רויבער איבער דער האַנד און אַרויסגעשלאָגען פון דאָרט די ביקס.

אין דעם אויגענבליק, וואָס זי האָט איהם דערזעהן אָהן אַ ביקס, האָט זי בעקומען נאָך מעהר מוט און איהם אָנגעהויבען שלאָגען. מיט ביידע הענד האָט זי געהאַקט וואו זי האָט נאָר געקענט, וואוהין זי האָט נאָר געטראָפען, און דערצו האָט זי איהם נאָך געביסען מיט די ציינער און געגראַבעלט מיט די נעגעל.

דער רויבער האָט, פערשטעהט זיך, אויך נישט געשוויגען. ער האָט זיך מיט דער העלדישער פרוי געראַנגעלט מיט אַלע כוחות; ער האָט זי געשלאָגען, צוריסען די קליידער אויף איהר, זי צובלוטיגט, צומויקט, אָבער צו דער ביקס האָט ער זיך אַלץ צוריק נישט געקענט צושלאָגען. זי, די יונגע פרוי, האָט איהם צו דער ביקס נישט צוגעלאָזט.

אַ גאַנצע שטונדע נאָכאַנאַנד האָבען זיי זיך אַזוי געשלאָגען און געראַנגעלט, ביז זיי זענען ביידע געוואָרען אַזוי שוואַך, אַז זיי האָבען זיך קוים געהאַלטען אויף די פיס.

„און עס איז געווען אַ מאָמענט“ — האָט די פרוי שפּעטער דערצעהלט, — ווען איך האָב געהאַלט אַזאַ מורא'דיגע מידקייט, אַז איך האָב שוין געוואָלט בלייבען ליגען ביי איהם, ער זאָל מיך דערהרגענען. אַבי עס זאָל נעהמען אַ סוף, און מיר וואָלטען זיך אויפהערען שלאָגען“.

און דאָ איז געשעהן אַ מערקווירדיגע זאַך, וואָס בעווייזט דעם גרויסען פּלאַנטער און דער נשמה פון אַ מענשען.

דער רויבער, וועלכער איז, אגב, געווען דער בעוואוסטער מערדער באַטעסטי, פאַר וועמען מען האָט אין יענעם געגענד געציטערט ווי פאַר פייער, איז מיטאַמאָל געוואָרען ווייך און סענטימענטאַל, און וועגדענדיג זיך צו דער יונגער פרוי האָט ער געזאָגט:

„איך וויל דיך נישט דערהרגענען... איך וויל, אַז דו זאָלסט בלייבען דאָ מיט מיר... דו זאָלסט זיין מיינע... אַזאַ פרוי ווי דו דאַרף איך...“

עס האָבען זיך איהם געשטעלט טרעהרען אין די אויגען. און ליגענדיג אויף דער ערד אַ צובלוטיגטער, אַ צובייטלטער, האָט ער זיך אָנגעהויבען קלאָגען אויף זיין ביטערען מזל.

...עס איז שוין יאָהרען זינט ער לעבט אין דער טיפענ'יש פונ'ם וואַלד... ער שפּייזט זיך דערמיט, וואָס ער פאַלט אָן אויף רייזענדע און נעהמט ביי זיי צו דאָס געלט... ער ווייסט נישט פון קיין ליבע... קיין פרוי האָט איהם קיינמאָל נישט געצערטעלט, קיין מאָל נישט ליב געהאַט... און ער וואָלט געווען אַזוי גליקליך, ווען זי, די העלדישע פרוי, וועלכע האָט איהם אַזוי צושלאָגען און צומויקט, זאָל בלייבען דאָ מיט איהם און לעבען מיט איהם... ער וועט זי ליב האָבען... ער וועט פאַר איהר טון אַלץ אין דער וועלט, אַבי זי זאָל בלייבען זיינע...

דאָס איז געווען איינער פון די דראַמאַטישסטע מאָמענטען וואָס מען קען זיך נאָר פאָרשטעלען!

אַ רויבער, אַ מערדער, איינער פון די בלוטיגסטע מערדער, וועלכער וואַרפט אַרויף אַ שרעק אויף דעם גאַנצען געגענד אַרום און אַרום, בעט זיך ביי אַ פרוי, וועלכע ער האָט מיט געוואַלד געפאַנגען, אַז זי זאָל איהם ליב האָבען, האָט זי דערפיהלט צו איהם גרויס רחמנות...

זי האָט געוואָלט צוגעהן און איהם אָפּוואַשען די וואונדען, איהם זאָגען אַ גוט וואָרט. אָבער זי האָט אַלץ מורא געהאַט, נישט געקענט האָבען קיין צוטרוי צו איהם...

„דו קענסט געהן!“ — האָט ער איהר נאָכגעזאָגט, — און זיי זיכער, אַז איך וועל דיר קיין שלעכטס נישט טון“.

און די פרוי האָט איהם געגלויבט.

אָפּנעבענדיג איהם צוריק די ביקס, איז זי אַוועק. וואַנדערענדיג אינ'ם געדיכטען וואַלד אַ היבשע צייט, האָט זי זיך דאַך אַרויסגעשלאָגען אויף אַ וועג און איז אָנגעקומען אין דעם האָטעל, וואו זי און די אַנדערע טוריסטען זענען איינגעשטאַנען.

זי האָט דערצעהלט, וואָס ס'איז מיט איהר געשעהן, און דערביי האָט זי אַרויסגעזאָגט איהר השערה, אַז די גאַנצע געשיכטע מעט אויפ'ן מערדער זיכער ווירקען אַזוי, אַז עפּעס וועט מיט איהם געשעהן.

און אַזוי איז טאַקע געווען.

דער צוזאַמענשטויס מיט דער העלדישער פרוי האָט אויף דעם בלוטיגען מערדער באַטעסטי אַזוי געווירקט, אַז ער איז עפּעס ווי מיט אַמאָל נאָר אַנ'אַנדער מענש געוואָרען. ווי אַ צוטומעלטער, ווי אַ צומישטער האָט ער זיך אָנגעהויבען אַרומשלעפּען אויף די פערוואָרפענע וועגען צווישען די וועלדער, מעהר נישט אָנגעפאַלען אויף קיינעם און זיך מעהר נישט געהיט פאַר דער פּאָליציי. און דער סוף איז געווען, מען האָט איהם געכאַפּט און איהם אַריינגעזעצט אין געפענגניש.

קלאָגען נעמען איהם זענען פאַרהאַן גענוג. בלויז אַ טייל פון די פערברעכענס, וואָס ער איז בעגאַנגען וואָלטע גענוג געווען איהם צו פערמשפּטען צום טויט, אָבער זיין האַנדלונג און בענעהמונג מיט דער יונגער פרוי, וועלכע האָט איהם בעזיגט, האָט געבראַכט דערצו, אַז די געזעלשאַפטליכע מיינונג זאָל נישט זיין אינגאַנצען געגען איהם. עס געהט אָן אַ בעוועגונג, אַז אַנשטאָט צו שיקען איהם צו דער גילאָטינע און איהם אָפּהאַקען דעם קאָפּ, זאָל מען איהם בעסער אַוועקשיקען אין אַ סאַנאַטאָריום פאַר גייסטיג־קראַנקע און איהם געבען אַ מעגליכקייט זיך אָפּרוהען...

אָט אַזוי האָט אַ יונגע, שעהנע פרוי בעזיגט אַ מאַן נישט מיט ליבע נאָר מיט פּעטש, מיט כח, מיט „איבערצייגענדע“ אַרגומענטען...

און עס וואָלט אפשר אין אַלגעמיין נישט געשאַדט, אַז פרויען זאָלען אַמאָל אָנווענדען אַזעלכע מיטלען, ווען עס איז נאָר נויטיג.

אַ סך מענער קען מען ברענגען צום שכל מיט אַזעלכע מיטלען, אַנדערש קען מען זיי נישט „איבערצייגען“...

מענער, וועלכע רעכענען אַז אַ פרוי איז בעשאַפען געוואָרען בלויז פון זייער פערגעניגען וועגען, אַז זיי קענען זי נעהמען ווען זיי ווילען און אַוועקוואַרפען ווען זיי ווילען און דערנאָך זי בערערען און בעשמוצען, וואָלטען אַמאָל געמעגט אָנטרעפען אויף אַזאַ פרוי ווי די האָלענדישע ריכטערין, אויף אַזאַ פרוי, וועלכע קען גיבען אַזעלכע פּעטש, אַז מען זאָל דערזעהן די באָבע אין חלום און דאָס געוויסען זאָל אָנהויבען טאַרען און מען זאָל ווערען כאָטש אַ שטיקעל מענש.

עס וואָלט נישט געשאַדט

און דאַן וועט מען ווירקליך מעגען זאָגען, אַז אַ פרוי קען בעזיגען אַ מאַן נישט נאָר מיט רייץ, מיט שעהנקייט, מיט ליבע, נאָר טאַקע מיט כח, מיט שטאַרקע פויסטען.

יודען אין דער פראַנצויזישער ליטעראַטור.

(ענדע פון 3־טער זייט).

נאָבעלסטע ערשיינונגען פון דער פראַנצויזישער ליטעראַטור. און זשאַן־רישאַר בלאָק, וואָס איז אַ געוויסע צייט געשטאַנען אַביסעל ווייט פון דעם לעבעדיגען יודענטום, דערנעהנטערט זיך אַלץ מעהר צו זיינע אידעאַלען, איז ספּעציעל געקומען צו דער ערעפנונג פון דער העברעאישער אוניווערסיטעט אין ירושלים, שרייבט אין דעם זשורנאַל „פּאַלעסטיין“, וואָס ווערט אַרויסגעגעבען פון דער געזעלשאַפט „פראַנס־פּאַלעסטין“ א. א. וו.

אָבער נישט נאָר יודען שאַפען פאַר דער פראַנצויזישער ליטעראַטור. אויך אַ בעדייטענדע צאָהל פראַנצויזען האָבען פערדינסטען פאַר דער יודישער ליטעראַטור און געשיכטע. איך רעד שוין נישט וועגען די בעקאַנטע ברידער טאַראָ, וועגען וועלכע מען האָט אַזוי פיל געשריבען און געשטריטען אין די לעצטע יאָהרען. אַ סך וועניגער זענען בעקאַנט דער צרפתי און פריינד פון דעם פערשטאָרבענעם אַנאַטאָל פראַנס — ד"ר קושו, וועלכער רעדאַקטירט די יורישע אָפּטיילונג אין דעם פערלאַג רידער; פּראָפ. דינעס סאַראַט, — דער דירעקטאָר פון דעם פראַנצויזישען אינסטיטוט אין לאָנדאָן, — וועלכער האָט פיל געאַרבייט אויף דעם געביט פון שטודירען דעם יודישען איינפלוס אויף די ענגלישע דיכטער פון דער רענעסאַנס־עפּאָכע; דער פראָפעסאָר פון דער קאַטוילישער אוניווערסיטעט אין פּאַריז, זשאַק מאַריטען, וועלכער קעמפט אָפען קעגען דעם קאַטוילישען „אַקסיאָן פראַנסען“ מיט זיינע אַנטיסעמיטישע נייגונגען; אויך אַנ'אַנדערער וויכטיגער קאַטוילישער טוער אין פראַנקרייך, פּראָפ. פון דער איסלאַמישער קולטור אין דעם קאָלעדזש דע פראַנס — מאַסיניסען, איז אַ גרויסער פריינד פון די יודען; ער איז איינינע מאָל געווען אין ארץ ישראל.

רעדענדיג וועגען די יודען־פריינד צווישען דער פראַנצויזישער אינטעליגענץ, וואָלט באמת אַן עולה געווען נישט דערמאָנען ספּעציעל מיט אַ גוט וואָרט דעם מיט אַ סך טעג צוריק פערשטאָרבענעם גרויסען געלעהרטען און פּאָליטיקער פּראָפעסאָר אָלאַר.

דאָס איז געווען אַנ'אויסערגעוועהנליך אינטערעסאַנטע און אייגענאַרטיגע פּערזענליכקייט אין דער פראַנצויזישער געלערנטע וועלט. זיין גאַנצען לעבען האָט ער געווידמעט דעם שטודיום פון דער גרויסער פראַנצויזישער רעוואָלוציע און ער האָט געשאַפען אַ ספּעציעלען וויסענשאַפטליכען צווייג. צוליב איהם איז געגרינדעט געוואָרען אין פּאַריז אַ בעזונדערע קאַטעדרע, פון וועלכער ער האָט אין משך פון צעהנדליגער יאָה־ען געלערנט גאַנצע דורות פון דער פראַנצויזישער יוגענד, איינגעפלאַנצט אין זייערע הערצער ליבע און פערשטענדניש פאַר די גרויסע פּרינציפּען פון דער גרויסער רעוואָלוציע.

אָלאַר איז אָבער נישט געווען קיין געלערנטער אין ענגען זין פון וואָרט, וועלכער אינטערעסירט זיך אויסשליסליך מיט זיינע אַרכיוועס און ביכער. ער איז דורכגעדרונגען געוואָרען מיט'ן לעבעדיגען גייסט פון דער רעוואָלוציע און האָט זיין גאַנץ לעבען געווידמעט דער פערווירקליכונג פון די גרונט־געדאַנקען פון דער גרויסער רעוואָלוציע. און עס איז גאָר קיין צופאַל נישט, וואָס גראָד אָלאַר איז יאָהרען־לאַנג געשטאַנען בראש פון דער פראַנצויזישער ליגע פאָר מענשען־רעכט“.

אַלס שילער פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע, האָט אָלאַר העכער פאַר אַלץ געשטעלט די פּרינציפּען פון פרייהייט און גלייכהייט פון אַלע בירגער אָהן אויסנאַהם, אָהן אונטערשיד פון גלויבען און נאַציאָנאַליטעט. און ער האָט אויפגענומען שטענדיג אַלס אַ פּערזענליכע עוולה יעדען אַרויספאַל נעגען די ראָזיגע פּרינציפּען. נישט צוליב ספּעציעלע ליבע צו יודען, נאָר צוליב לייענשאַפטליכע ליבע צו דער גרונט־יסודות פון דער רעוואָלוציע איז ער כסדר אַרויסגעטרעטען געגען דעם „נומערוס קלאַוזוס“, געגען יודישע פּאָגראָמען, געגען בעשרענקונגען פון יודישע רעכט. ער האָט מיט זיינע אַרויסטרעטונגען פערטיידיגט נישט די יודען, נאָר דעם גייסט פון דער רעוואָלוציע: דעם גייסט פון פרייהייט און גלייכהייט. און נאָך אין איין הינזיכט איז ער נאָכגעגאַנגען די דרכים פון די, וועלכע האָבען געשאַפען די גרויסע רעוואָלוציע: ער האָט נישט אָנערקענט דעם פאַלשען פּרינציפּ „זיך נישט אַריינמישען אין די ענינים פון אַ פרעמדער מלוכה“. דאָרטען, וואו עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען פערטיידיגען רעכט און פרייהייט, האָט ער נישט אָנערקענט קיין שום געאָגראַפישע גרעניצען, קיין שום דיפּלאָמאַטיש בעדענקען. זאָל די פרייהייט פון בירגער בעדראָהט ווערען אין פּוילען, רומעניען, ליטע אָדער רוסלאַנד, — זיין פּראָטעסט האָט שטענדיג געקלונגען איבער דער גאַנצער וועלט. און די יודישע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע האָבען זיך בעשעפטיגט מיט פערטיידיגען יודישע רעכט, האָבען שטענדיג געוואוסט, אַז זיי קענען רעכענען אויף אָלאַר'ן, אַז ער וועט קיינמאָל נישט אָפּזאָגען צו שטעלען זיין גרויסען נאָמען און זיין וואָרט און זיין פען אין רשות פון דעם קאַמף פאַר רעכט און גערעכטיגקייט.

פון דער פראַנצויזישער רעוואָלוציע האָט אָלאַר אויך געירשנט אַ געוויסע גלייכגילטיגקייט, אַפילו אַ געוויסען אומצוטרוי צו יעדען נאַציאָנאַליזם, צו די נאַציאָנאַלע בעוועגונגען. ער איז געשטימט געווען מעהר אינטערנאַציאָנאַל. דעריבער איז זיין בעציהונג אויך צום ציוניזם געווען אַ קאַלטע. קיין נעגנער פון ציוניזם איז ער נישט געווען, אָבער אויך קיין פריינד נישט.

אין אָלאַר'ן האָט דאָס וועלט־יודענטום פערלוירען אַ גרויסען און גאָפּעלען פריינד פון גערעכטיגקייט, גלייכהייט און פרייהייט. (יט"א)

י. שעכטמאַן.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“ ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס זיי ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט“.

[illegible]

גילטיג דעם 21־טען נאָוועמבער 1928

8369. ישראל פּאַכטשאַרוש.

דאָס געזעץ בעגרעניצט נישט די העכסטע צאָהל גרינדער. דער אַרטיקעל 2 פון דער פּעראָרדנונג פון מלוכה־פּרעזידענט פון 22 מערץ 1928 זאָגט נאָר, אַז מינדעסטענס מוזען זיין 3 גרינדער.

8370. ש. י—ל

צו ענדערען דעם פאַמיליע־נאָמען איז בערופען דער וואָיעוואָדע. דאַגעגען דעם נאָמען ענדערען קאָן מען נישט.

8371. ק. פון ציגעל־גאַס

אָהן דער הסכמה פון קראַנקען האָט דאָס שפּיטאָל נישט קיין רעכט צו מאַכען אַ אָפּעראַציע, סיידען די אָפּעראַציע איז דרינגענד און אין גאַנצען לעבענסגעפעהרליך. וועגען די ווייטערדיגע פּרטים קאָנען מיר אייך שוין קיין בעשטימטעס נישט זאָגען, ווייל דאָס איז אָפּהענגיג פון אַ מעדיצינישע עקספּערטיזע.

8372 אַ מאַנדעלבוים פון קרושיווע 2.

וועגען אייער ברודערס ענין מוזט איהר זיך פּערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט.

8373 א. ג. שטרייקען זענען אין פּוילען ערלויבט און דעריבער קאָן מען קיינעם דערפאַר צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט נישט ציהען.

דאָס איבערטרעטען דעם אַרבייטס־לאָקאַל און פּרובען ווירקען אויף די אַרבייטענדע, אַז זיי זאָלען זיך פעראייניגען מיט דער שטרייק־אַקציע ענדערט נאָך נישט די רעכטליכע לאַגע.

שטראָפּבאַר ווערט ערשט דאַמאָלט, די האַנדלונג, ווען די שטרייק־קאָמיסיע רייסט זיך אַריין אין ווערקשטעל און מיט געוואַלד צווינגט זי די אַרבייטער צו וואַרפען די אַרבייט.

8374 ג—ן.

דער קאָמאָרניק האָט נישט קיין רעכט צו ענטזאָגען זיך צו לייגען אַנ'אַרעסט אויף זאַכען בלויז דערפאַר, וואָס דער בעל חוב ערקלערט, אַז זיי זענען נישט זיין אייגענטום. דער קאָמאָרניק קאָן נאָר די ערקלערונג אַריינטראָגען אין פּראָטאָקאָל, די זאַיענטשאַ קוים פערלאַנגט עס דער מלוה — מוז ער אומבעדינג דורכפיהרען.

8375 אַ לעזער פון פּאָלודניאָווע 23:

אַנ'אָפּיעקון האָט נישט קיין רעכט אָהן דער בעשטעטיגונג פון דער ראַדע־פאַמיליע אָפּצוקויפען אָדער צו דינגען דאָס אייגענטום פון מינדעריעהריגען.

C 8376 פון טושין:

די באַנק האָט נישט קיין רעכט אַרויסצוגעבען דאָס געלד אָהן דער הסכמה פון צווייטען פּערזאָן איהר וועט מוזען פערקלאָגען דעם דאָזיגען פּערזאָן און די באַנק, וואו דער לאָקאַל געפינט זיך, אין געריכט.

דריי ראמאנטישע קאריערעס

פון דריי יודישע מיליאנערען אין ענגלאנד.

איינער האט געמאכט א פארמעגען פון רעסטאראנען.—צוויי אנדערע זענען געווארען מיליאנערען פון ציגארען קראמען.—נאך די מיליאנען איז געקומען דער טיטול „סער".

„סאלמאן און גלאקסטיין, די וועלט'ס גרעסטע טאבאק סוחרים". אט דער אויפשריפט ווארפט זיך אין די אויגען איבער גאנץ לאנדאן, וואו איהר גיהט און שטעהט.

לאנדאן איז פארפלייצט מיט די ציגארען-געשעפטען פון אט דער פירמע. און די אלע געשעפטען זעהען זיך שטארק אן צוליב דער אייגנארטיגקייט פון זייער אויסזעהן, צוליב זייער פיינעם געשמאק אין דער איינפאכער און דאך אריגינעלער ארכיטעקטור פון די אלע געשעפטען, וואס זענען אלע געבויט אין דעם זעלבען סטיל.

עס ווארפט זיך אויך אין די אויגען, אז די אלע געשעפטען געפינען זיך אין נאהענטער שכנות מיט די הונדערטער קאפעס און רעסטאראנען פון דער בעריהמטער פירמע „לייאנס און קא". אבער נישט אלע ווייסען, אז די אמת'ע באלעבאטים און פערוואלטער פון די לייאנס רעסטאראנען, האטעלס און קאפעס זענען סאלמאן און גלאקסטיין.

עס איז נישטא אזא מין אינסטיטוציע אין דער גאנצער וועלט וועלכע זאל קאנען פערגליכען ווערען מיט לייאנס. די גרעסטע האטעלען ווי די „רידזשענט פעלעס", „סטרענד פעלעס", „ראיאל פעלעס" און אנדערע; די אריסטאקראטישע רעסטאראנען ווי די „טראקאדערא", „פאפולער" און אנדערע, די ריזיג גרויסע און פאפולערע „קארנער האוז" קאפעס, יעטוועדע איינע פון וועלכע נעמט אריין אין זיך ביז צוויי טויזענד געסט צו איין צייט, ביז די הונדערטער איינפאכע קאפעס, וועלכע זענען צושאטען איבער גאנץ לאנדאן און דער פראווינץ, אלע זענען זיי פאלקאם.

מאקע נאר יודישע גאונות, יודישע געשעפטס-פעהיגקייטען האבען געקאנט שאפען אזא מ[ו]סטער פון אן'אינסטיטוציע מיט וועלכער אפילו די קאלטע ענגלענדער שטאלצירען און פון וועלכע זיי געניסען אזוי פיל.

ווארים, וואו נאך א שטייגער קענט איהר געפינען א קאפע אדער רעסטאראן, וועלכער זאל זיין אזוי געמיטליך איינגעארדענט, די בעדינונג א אידעאלע און די גאנצע אטמאספערע א העכסט אנגענעמע — און פאר אזעלכע ביליגע פרייזען?

אין אזא פלאץ קענט איהר זיך ארייננעהמען צו יעדער צייט, אוועקזעצען זיך ווי א פריץ און הייסען זיך געבען די אמת גוטע גלאז קאפע וואס קאסט איינגאנצען דריי פעניס (6 סענט); אפזיצען זיך דא אזוי לאנג ווי אייער הארץ גלוסט, הערען גוטע מוזיק – אויב איהר ווילט קלאסישע איז קלאסישע, גיהט איהר אויף איין שטאק. אויב איהר ווילט „דזשעז" איז „דזשעז", גיהט איהר אויף אן'אנדער שטאק; און אויב איהר ווילט קאבארעי-נומערן, האט איהר דאס אויך. איהר דארפט נאר קומען אין אוונד. די ארקעסטערס שפילען כמעט דעם גאנצען טאג.

און ווען איהר האט זיך שוין אנגעהערט מיט מוזיק און געזאגט ווי א פויק, הייסט איהר זיך דאמאלט געבען דעם חשבון – איידער איהר פערלאנגט עס וועט מען אייך דעם חשבון נישט געבען – און אויב איהר האט מעהר נישט גענומען ווי א קאפע, בעקומט איהר דעם חשבון, וועלכען איהר בעצאהלט ביים ארויסגעהן.

(א בריף פון לאנדאן).

פערשטעהט זיך, אז אין די אלע קאפעס קאנט איהר בעקומען אלע געריכטען, אפילו פון פויגעל-מילך, איינגעשלאסען אויך ווייגען, שנאפס און ביער.

די געשיכטע פון דער ענטוויקלונג פון אט די צוויי וועלט-בעריהמטע פירמעס — „י. לייאנס" אין סאלמאן און גלאקסטיין", און די ראלע וועלכע זיי שפילען איצט אין דעם עקאנאמישען לעבען פון ענגלאנד, איז איינע פון די מערקווירדיגסטע קאפיטלען פון יידישען אונטערנעהמונגס גייסט.

מיט עטליכע און דרייסיג יאהר צוריק האט יוסף לייאנס, א בעגאבטער יונגערמאן, וועלכער האט געענדיגט א יודישע שולע אין לאנדאן, זיך געשטעלט פאר א ציל אין לעבען צו ווערען א בעריהמטער מאלער, ער האט געמאלען בילדער און מאנכע פון זיינע ארבייטען האבען געהצט א בעדייטענדען ערפאלג אויף דער אויסשטעלונג אין דעם קעניגליכען אינסטיטוט (ראיאל אינסטיטוט).

צו יענער צייט האט זיך אבער געמאכט, אז עס איז ארגאניזירט געווארען אן'אלגעמיינע אויסשטעלונג אין ער שמאט ניו קאסל, וואו מען האט געדארפט איינארדנען א רעסטאראן פאר דער צייט וואס די אויסשטעלונג וועט אנהאלטען.

דורך א צופאל האט דער יונגער לייאנס זיך אונטערגענומען צו ארגאניזירען אט דעם רעסטאראן, אזוי אבער ווי ער אליין האט נישט געהאט די נויטיגע געלד דאס געשעפט צו ארגאניזירען, האט ער זיך געווענדעט צו זיינע צוויי פריינד, סאלמאן און גלאקסטיין, וועלכע האבען בשותפות געהאלטען א ציגאר-סטארקע, אז זיי זאלען אריינלייגען די עטליכע ט'יזענד ראלאר אין דעם געשעפט.

און דאמאלס איז געגרינדעט געווארען די נייע פירמע פון י. לייאנס אין קאמפאני.

די רעסטאראן ביזנעס ביי דער אויסשטעלונג איז געווען אן'ערפאלג און זיי האבען בעשלאסען פארטצוזעצען דעם זעלביגען געשעפט אויך נאך דער אויסשטעלונג.

גבזאגט און געטון. און מאקע באלד נאכדעם האבען זיי אויפגעעפענט די ערשטע קליינע לייאנ'ס קאפע אין לאנדאן. דאס איז געווען אין יאהר 1891.

איצט בעטרעפען די ביידע געשעפטען, דער סאלמאן אין גלאקסטיינ'ס טאבאק געשעפט אין די לייאנס האטעלס. רעסטאראנען אין קאפעס. איבער 100 מיליאן דאלאר אין קרן און בעטרעפען עטליכע מאל מעהר לויט דעם מארק פרייז.

אבער חוץ דעם, וואס די לייאנס פירמע שטעלט צו דעם ענגלישען פובליקום פרישע און גוטע שפייזען פאר זעהר ביליגע פרייזען, סערווירט אונטער די אידעאלסטע בעדינגונגען אין זייערע קאפעס; חוץ דעם וואס די סאלמאן און גלאקסטיין פירמע פערמאגט די רייכסטע טאבאק-פלאנטאציעס און ריזיגע פאבריקען וואו עס ווערט אויסגעארבייט טאבאק, ציגארען און ציגארעטען, קאנטראלירען אויך די ביידע פירמעס דעם גאנצען שפייז-מארק פון ענגלאנד, אזוי, אז שוין אפילו אין די מלחמה-יאהרען איז די לייאנס פירמע געווען די הויפט-צושטעלערין פון פראוויאנט פאר דער ארמעע אויפ'ן פראנט און צום גרעסטען טייל אויך פון דער ענגלישער בעפעלקערונג אין לאנד גופא.

אין עס איז שוין געווארען די חזקה פון דער לייאנס פירמע, אויסער דאס צושטעלען פון שפייז צו דער ארמעע אין פלאט, א. ד. ג. צו סערווירען אלע גרויסע אונטערנעהמונגען אין ענגלאנד ווי גרויסע אויסשטעלונגען, באנקעטען אין וועלכע עס נעהמען אנטייל טויזענדער מענשען, ווי אויך די יעהרליכע טיי- און „גארדען-פארטיס" פון דער קעניגליכער פאמיליע צו וועלכער עס ווערען געלאדען ביז 10 טויזענד מענשען אויף איין מאל.

די דריי גרינדער און אויפבויער פון אט דער גיגאנטישער אינסטיטוציע זענען שוין איצטער טויט. סער יוסף לייאנס איז געשטארבען נאך אין יאהר 1917 (דעם טיטול סער האט ער בעקומען אין 1911), און מאנטאגיו גלאקסטיין און אלפרעד סאלמאן זענען ביידע געשטארבען ערשט אין די לעצטע עטליכע וואכען.

דאס גאנצע לעבען האבען זיי זיך אפגעגעבען מיט ענטוויקלען דאס געשעפט און האבען זיך מיט קיין אנדערע ענינים – יודישע אדער אלגעמיינע – נישט בעשעפטיגט. מ. גלאקסטיין, א מענש מיט אויסערגעוועהנליכער ענערגיע, איז נישט געווען קיין פערוואלטונגס-דירעקטאר פון דער פירמע אין פשוט'ען זין פון ווארט. גלאקסטיין איז געווען אומעטום ווי מען האט איהם נישט דערווארט צו טרעפען: ער איז געווען אן'אמטער אריינגעהער אין די קוכען פון זיינע גרויסע האטעלען און רעסטאראנען; ער האט אליין אנגעשטעלט און פערהערט די מוזיקער און שפיל פון די צעהנדליגער ארקעסטערס און קאבארעטען, וועלכע ער האט בעשעפטיגט און האט אליין געמוזט גוטהייסען די פראגראמען פון די ארקעסטערס און קאבא-רעטען פאר דער וואך, וואט און ווי אזוי צו שפילען. זייענדיג אליין א גרויסער מבין און ליבהאבער פון מוזיק האט ער נישט זעלטען אויסגעקליבען א יונגען שפילער אדער שפילערקע, אין וועלכע ער האט בעמערקט בעזונדערע פעהיגקייטען און געשיקט זיי שטודירען צו גרויסע מייסטערס אויף זיינע הוצאות. מיט איין ווארט, די גאנצע ריזיגע אינסטיטוציע מיט אלע איהרע הונדערטער אבטיילונגען און צעהנדליגער טויזענדער אנגעשטעלטע זענען ביי איהם געווען ווי מען זאגט „אויף די שפיץ פינגער".

מאנטאגיו גלאקסטיין, ווי געזאגט, איז געשטארבען פאריגען חודש און, לויט זיין צוואה, איז ער נקבר געווארען „אהן בלומען און אהן רעדעס"...

אלפרעד סאלמאן האט אויך בעקומען זיין ערשטע ערציהונג אין א יודישער שולע אין האט זי פערלאזען ווען ער איז אלט געווען קנאפע 13 יאהר כדי אנצוקומען אלס געהילף אין א טאבאק-געשעפט.

נאכדעם ווי די טאבאק-פירמע „סאלמאן און גלאקסטיין" האט שוין עקזיסטירט, און נאכדעם ווי י. לייאנס האט געשלאסען דעם קאנטראקט פאר א רעסטאראן אין דער ניו-קאסלער אויסשטעלונג, האט זיך אלפרעד סאלמאן אנגעדונגען אלס אן'א-רויסהעלפער אין דער קיך פון א גרויסען רעסטאראן אין לאנדאן, כדי צו לערנען די רעסטאראן-ביזנעס. דאס האט איהם געגעבען די מעגליכקייט צו בעקאנען זיך מיט דעם אופן ווי אזוי איינצוקויפען שפייז אויף די מארק, א קענטשאפט וואס האט איהם, צוזאמען מיט זיינע שותפים, סוף כל-סוף געבראכט צו דער מדרגה פון קאנטראלירען דעם שפייז-מארק אין ענגלאנד.

אלפרעד סאלמאן איז דעם 14-טען אקטאבער געשטארבען אין עלטער פון 62 יאהר. אויך זיין לויה איז פארגעקומען פון דער ליבעראלער סינאגאגע אהן בלומען און אהן רעדעס

אט די דריי פשוטע יודען האבען איבערגעלאזען א גרויסע ירושה נישט נאר צו זייערע יורשים, נאר צו דער גאנצער ענגלישער נאציע און אפשר אויך צו דער גאנצער וועלט. זיי האבען געשאפען אזא מין אינסטיטוציע, וואס האט צו זיך קיין גלייכען נישט אין דער גאנצער וועלט. אן'אינסטיטוציע, וועלכע גיט די בריטע מאסען שפייז, געטראנקען און פערוויילונג, אין א זויבערער אטמאספער אין יעדען זין פון ווארט, פאר די ביליגסטע פרייזען. זיי האבען דעמאקראטיזירט, אזוי צו זאגען, די בעסערע קלאס רעסטאראנען, קאפעס און קאבארעטען און האבען עס געמאכט צוגענגליך צו דאס פשוטע פאלק.

דאס ענגלישע פאלק איז דאנקבאר און שטאלץ מיט די אינסטיטוציעס, וואס זענען געשאפען געווארען פון די דריי יודען, יוסף לייאנס, מאנטאגיו גלאקסטיין און אלפרעד סאלמאן.

ש. קאלדאוויצקי

—:0:—

מיט'ן ערב־רב...

א יודישער טאנץ אויף אן'אינטער-נאציאנאלען יום-טוב.

מאסקווע, אין קאלאנען-זאל פונ'ם פעראיי-נען-הויז אין מאסקווע איז פארגעקומען א גרויסער אינטערנאציאנאלער אוונט.

דער פארטער און די לאושעס האבען פערפולט כינעזער, טורקמענער, דאגעסטאנער, אסירייער, קירגיזער, אסעטינער, אוזבעקען, ארמענער, יודען, ציגיינער, מאלדאוואנער און פארשטעהער פון די ארבייטענדיגע פון אנדערע נאציאנאליטעטען, וועלכע וואוינען אין מאסקווע.

נאך א פארטראג פון קרילענקא'ן איז פארגעקומען א קאנצערט, עס זענען ארויסגעטרעטען כינעזער, אוזבעקען, ארמענער און אנד. די יודישע פיאנערען האבען אויסגעפיהלט א פיאנערען-טאנץ מיט גרויס ערפאלג.

דער שווארצער וואלף

(2 (ראמאן).

דעם יונגעל איז אבער נגראטען צו ענדיגען אן'אנפאנגס-שול. נאר א דאנק דעם, וואס די קאלסקא האט זיך אודאי נעשעהמט פאר די שכנים.

נעווען איז די קאלסקא, אין גרונד גענומען אן'ארענטליכע פרוי, און האט מן הסתם געהאט געוויסע פערפליכטונגען אין בעצוג צו דעם ארימען יונגעל.

אזוי צי אזוי — וולארעק האט זיך דערווייל אויסגעלערענט לייענען און שרייבען פויליש און רוסיש.

דאס לעזען איז ביי איהם געווארען די איינציגע פערוויילונג, און אין איינציכען פערהאנדעלט געווארען אין א ליידענשאפט.

ער האט ממש איינגעשלונגען אלץ, וואס איז נאר געקומען אין האנד אריין: ער האט געלייענט צייטונגען, אילוסטרירטע זשורנאלען, חעג-הייזערס, ראמאנען — מיט איין ווארט אלץ, וואס די צונעפאהרענע געסט פלעגען איבערלאזען אין די צי-מערען פון האטעל.

אז ער איז געווען עלף יאהר אלט האט ער מיט א מין קרענקליכער הנאה איבערגעלייענט וויקטאר הוגא'ס „דער נבזר אין קייטען".

לייענען האט ער געלייענט נישט בלויז פויליש און רוסיש. נאר אמאל פלעגט ער אויך כאפען א דייטש ביכעל, וואס א האטעל-גאסט פלעגט אמאל פערגעסען.

די דאזיגע דייטשע ביכער האט ער בעזונדערס ליב געהאט, ווייל זיי האבען אין איהם געוועקט פערגעפעלטע זכרונות פון דער פערגאנגענהייט.

ביי זיך טיף האט ער זיך געפיהלט אלס א דייטש, א יור פון דייטשלאנד, מחמת ער האט דאך קלאר געדענקט, אז ער איז נישט קיין פוילישער.

גאנצע שעה'ן פלעגט ער אפזיצען ביי אומפערשטענדליכע ווערטער, פיהלענדיג, אז זיי ווערען איהם וואס ווייטער אלץ נעהענטער און אייגענער.

ס'קאן זיין, אז ס'איז געווען א גליק פאר איהם, וואס ער האט נישט געהאט קיין פריינד אלדאס ווייבליכע איז פאר איהם געווען פערקערפערט אין דער פערזאן פון דער פרוי קאלסקא, און דעריבער האט ער זיך געהאלטען אויף א גאנץ הייטען שטח פון אלע פרויען אין האטעל.

די מענערישע ריערשאפט האט ער שווייגענדיג געדולדעט, ווע [?]מען האט איהם נישט אנגער-ירהרט.

זיין כאראקטער איז אבער געווען אזוי אומגעוועהנליך, אזוי אויסטערליש, אז זיין אנוועזענהייט פלעגט אלעמען אויפרייצען.

די לאקייען און צימער-דינער האט געמאכט פון איהם חוזק און געשלאגען כלומר'שט שפילענדיג זיך.

וולארעק האט געהאט א שארף צינגעל, און ער האט זיך שנעל אויסגעלערענט וירלען זיך אויפ'ן מיאוס'טען אופן.

ער איז געווארען פעסטער, און בעקומען נעדזונגרטע הענר און פיס.

מחמת ער האט זיך נישט געלאזט שפייען אין דער קאשע, האט מען איהם געלאזט לויפען, און צו זיין פרייד האט ער בעקומען מעהר צייט צו לייענען און צו טראכטען וועגען ביכער.

צו פופצעהן יאהר איז וולארעק געווארען א הויכער דארער יונג מיט א טרוימערישען בלאסען פנים, און א טונקעלען פייער אין די אויגען.

ער האט זיך אויסגעהיטען צו זיין זעהר ערנסט פאר זיינע יאהרען, און הגם ער איז געווען דאר און מאגער, האט ער פערמאגט שטארקע פיזישע כוחות.

אין געשלעגען האט ער שטענדיג געהאט די איבערהאנד, און די נאסער-ייונגע האבען פון איהם געמאכט אין שלענער.

ווארשא האט ער נעקאנט, ווי זיינע צעהן פינגער.

ביי אלע זיינע פעהיגקייטען איז ער שנעל געווארען א נעשיקטער, פיפינער טאשען-צירער.

בייטאג האט ער געארבייט אלס צימער-דינער אויפ'ן דריטען שטאק, און ביינאכט — אלס לאקיי אין רעסטאראן.

פאר זיין ארבייט האט ער נישט בעקומען קיין שכירות אדער דאנקבארקייט פון זיינע באלעבאטים.

מ'האט איהם בלויז נעגעבען צו עסען, און פונ'ם אלקערל אריבערגעפיהרט אין א מעהר העלען קעמערעל אויפ'ן דריטען שטאק.

אויפשטעהן פלעגט ער פארטאג, און זיין ארבייט האט זיך פערענדיגט לפנים צעהן אין אוונט — אמאל שפעטער.

נאך דער ארבייט פלעגט ער זיך אוועקלאזען בלאנדזשען אין דער שטאט, און שטודירען די פינסטערסטע און פערווארפענסטע נעסלעך פון ווארשא.

די תשוקה צום לייענען האט זיך ביי איהם אויך געשטארקט, און אזוי ווי קיין געלד צו קויפען ביכער האט ער נישט געהאט, פלעגט ער פראסט פשוט גנב'ענען קליינגעלד ביי די געסט פון די טאשען, בעת ער פלעגט קריגען פון זיי ביינאכט צו פוצען אנציגער.

צווישען די דאזיגע געסט איז געווען אן'אמטער אורח אין דעם האטעל — דער אויסלענדער קארל שולץ.

(פארטזעצונג קומט)

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26, ביים פלאץ קאשטשעלני

פון דינסטאג, דעם 20. ביז מאנטאג, דעם 26. ד. ח.

די בעצווינגער פון אקעאן

דראמע אין 10 גרויסע אקטען.–אין די הויפט-ראלען: WILLIAM BOYD i ELINOR FAIR אונפערגלייכליכער אויפפיהרער פון די הויפט-ראלען פון בעריהמטען בילד

א. נ. „בורלאק פון דער וואלגא". דער ארקעסטער איז פינקטליך צוגעפאסט צום בילד אונטער דער לייטונג פון ה' מ. שימקיעוויטש.

פרייזען פון די פלעצער: I פלאץ—1.20 זל., II פלאץ—1 זל., III פלאץ—75 גר., באלקאן 1.20 זל. אנהויב אין געוו. טעג 4.30 א זייגער נאכמיטאג. שבת און זונטאג – 1 א זייגער נאכמיטאג.

נעכסטער פראגראם: „דעם סולטאנ'ס טעכטעריך"

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע.
האט זיך איבערגעצויגען אויף אנדזשעיא 5
נעמט אן פון 8 – 10 פריה און פון 5–9 אין אווענד. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

אל תתהלל ביום מחר!!
כי לא תדע מה ילד יום.
לייג נישט אפ אויף מארגען
נאר, צו די דאזיגע ערלעדיגען מאנדאווע ואכען
ואלסו גלייך קומען צו לויפען אין ביורא
פעטריקאווער 17 הויף זאכאדניא 52 (נאנץ)
וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געווייכנהאפט געשריבען
לויט'ן אוסטאוו אלערליי ביטעס, קלאזועס, זאבעזפיטשענאס אויך אלע שטעט א ן פוילען, אפעלאציעס, ציווילע און קארנע אפא-ציזיעס, אדוואלאניעס, רעקורסען ווענען דירה אין זווזשאנד-ראזימוסטי, ווענען פסטר אין קאמיסאריאט-רונטאנד און אלע פאליציי-בעציירקען, אקטען אינטערציזיעס, אקטע דארא-ווויזנעס, קארנע ספראוועס. ווי אויך אי-בערזעצונגען אין אלע שפראכען. ספעציאליסט פון שותפות-אקטען. מיט אכטונג
י. מאנעלא רעכט-קאנסולענט.

2600
גרויסע בעלוינונג!
מאנטאג, ד. 19 נאוו., 5 נאכמ. געהענדיג פון „קרינסק" און ף נאחאמיעסקא דורך פאטאווסקא, פלאץ וואלנאשטש, האב איך פערלוירען א פער גאלד, איינגעפאקט אין ווייס פאפיר. דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען דעם געגען א גרויסע בעלוינונג אפצוגעבן, אדרעס צו ערפאהרען אין אדמ. פון „נ.פ."

לעטשניצע
פון דאקטוירים הפעציאליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	10–11 3–5 6–7
ד"ר רוזשאנער	הויט און געשלעכט קר.	10–11 1–3
ד"ר גאלדשטיין-פאלאק	אויגען-קראנקהייטען	1–2 7–8
ד"ר יוסטמאן	נערווען קראנקהייטען	12–3
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	12–15 4–5
ד"ר פאפיערני	פרויען און געבורט-הילף	1-11½ 6–8
ד"ר קאנטאר	כירורגישע-קראנקהייט. 5-4 נאכ.	1–2
ד"ר מיינבערג	אינ. חערי, לונגען-קר.	11-1 8½–7
ד"ר מאופעל	רענטגען	10–12 4–6
א. גרזשענשיק	צאהן-ערצט	5–7
ג. רזופס	צאהן-ערצט	9–2

טאמא-טערפליטע, געלעקטרינג, קוארצנ, מאסאזש א. א. א. בא דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-קאבינעט
מעלדנט אין אלע קראנקהייטען פון קאפ (פארך) בייטן, מאגענ-קראנקהייטען, פאר באקטעריאלאגיעס, בלוט, אונטערזוכונגען, ...
די לעטשניצע איז אויך אפען און זונטאג.
הייזט אין דער שטאט.
ערצטליך-קאסמעטיש. קאבינעט
ד"ר. מ. מארקוס נעמט אן פון 5–7 אווענד.

LEKARZ DENTYSTA צאהן-ארצט
St. GELBERG
זאכאדניא 15, טעל. 08-31.
היילט באנץ שמערצלאזע ... צייהן, און מונד-קראנקהייטען-ציהונג שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג, ספעציעלער לאבאראטאריום צייהן אונטערן ... נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

אונפערגלייכליך איז

Alboril

די פארנעהמסטע אראמאטישע הויזליכע זייף.

די פערוואלטונג פון פעראיין – „לינת החולים"
פאלודניאווא 19 (אייגען הויז) 2615
טיילט מיט איהרע געעהרטע מיטגלידער, אז זונטאג, דעם 2 טען דעצעמבער ד. י. ווערט אין פעראיינס-לאקאל פארקומען אן אויסערגעוועהנליכע
אלגעמיינע פערזאמלונג
צום ערשטען טערמין 12 א זייגער ביינאכט אין פאל פון א נישט גענוגענדער צאהל מיטגלידער לויט § 34/35 ווערט די זעלבע פערזאמלונג פארקומען צום צווייטען טערמין 5 א זייגער נאכמיטאג ביי יעדער צאהל אנוועזענדע מיטגלידער מיט פאל-גענדער טאג-ארדנונג: 1) ענדערונג פון אלטע סטאטוטען, איבערלעזען און אננעה-מען נייע סטאטוטען.
די פערוואלטונג.

די פערוואלטונג פון ווערכנערין-קליניק „לינת החולים"
פאלודניאווא 19 (אייגען הויז) 2616
טיילט מיט איהרע ג' מיטגלידערינס, אז זונטאג, דעם 2. דעצעמבער ד. י. 11 א זייגער פארמיטאג ווערט אין פעראיינס-לאקאל פארקומען אן אויסערגעוועהנליכע
אלגעמיינע פערזאמלונג
אין פאל פון א נישט גענוגענדע צאהל מיטגלידערינס לויט פאראגראף 19 ווערט דיזעלבע פערזאמלונג פארקומען צום צווייטען טערמין 5 א זייגער נאכמיטאג ביי יעדער צאהל ערשינענע מיטגלידערינס מיט פאלגענדער טאג-ארדנונג: 1) דאס ליק-ווידירען פון די סטאטוטען, 2) איבערלעזען און אננעהמען נייע סטאטוטען.
די פערוואלטונג.

מעבעל
ערשטקלאסיגע, אייגענע אויסארבייטונג ווי: שפייזע-צימער, שלאף-צימער
ווי אויך איינצעלנע מעבעל-שטיקער צו מעסיגע פרייזען, גוטע בעדינגונגען און רעיעלע בעהאנדלונג איז צו בעקומען ביים טישלער שוו. יאקובא 16.
ס'ווערען אויך אנגענומען בעשטעלונגען. בעמ.: צופאהר מיט'ן טראמוואי נומער 14.

אהרוץ
מיט א גרויסען פלאץ צו פערקויפען לוטא-מיערסקא 7. צו ער-פאהרען ביים ווירט. 619

ד"ר מ. ווישאוואנסקי
פעטריקאווער 17
טעלעפאן 17-28
צאהנ-ארצט
אן אדרעסא

עלעקטר-אויסארבייטונגען
פ
לויט די נייעסטע מאדעלען אין א רייכען אויסוואהל ווי אויך איינצעלנע פעלעכלעך אלערליי רעפאראטורען. אויף די בעסטע בעדינגונגען עמפפעהלט
I. SZWARCMAN
Narutowicza 42 tel. 66-31

Dr. med. ALBERT GOTLIB
פעטריקאווער 26, טעל. 77-50
אקושער און פרויען = קראנקהייטען
נעהמט אן פון 4 ביז 7 אין אווענד. 2611

אכטונג, קאלאשען-פערריכטער!
ווילט איהר, אז אייער ארבייט זאל נישט אומזיסט זיין, זאלט איהר נור נוצען דעם קלעב = שטאף
„Cement Renoma"
צו בעקומען אין אלע געוועלבער פון שוסטער-צודעטען

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku, dnia 20-go do poniedziałku, dnia 26-go listopada 1928 r. wł.

Dla dorosłych: **Dla dorosłych:**
OTELLO
(ZEMSTA MURZYNA)
reżyserji Dymitra Bukowieckiego.
W rolach głównych:
Lya de Putti, Emil Jannings i Werner Krauss.
Dla młodzieży:
BITWA MORSKA przy wyspach Falklanzkich

קלוב פון יודישען פרויען-פערבאנד
ר.י.ז.א. אל. קאשטשושקי 21
היינט, 8.30 אין אווענד אויפ'ן טעע-אווענד וועט ה'
ד"ר ירמיהו פרענקעל
האלטען א רעפעראט ווענען יודישען שרייבער
מ. ז. פייערבערג.
בעמערקונג: קאנצערט פון פר. ברנשטיין=כהן
ווערט פארקומען דעם 1-טען דעצעמבער ד. י. 2609

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען און דענטיסטישער קאבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאן 63-37
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר וואלינסקי	נאז, האלז, אויערן קר.	3–4
ד"ר קערשנער	קינדער קראנקהייטען	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאן	אינערליכע קראנקהייטען	11—1
ד"ר לוביטש	הויט און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גמיט קר.	1— 2
ד"ר נאלדבלאט	אויגען-קראנקהייטען	12½—½
ד"ר עליאסבערג	כירורגישע קראנקה.	1—2
ד"ר בערגמאן	פרויען און געבורט-הילף	3—4

פסיכא-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. ווי פאקען-שמעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראהלונג איינ-שפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפערעציעס. אויף פערלאנג—היזיטען אין שטאט.—אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, ווי אויך פלעכטע און בלוט
אימפונגען געגען שקארלאטין.

ד"ר לאזשינסקי סטאראפאלסקא
צאהן-ערצט 10—1 3—6
קינסטליכע צייהן, קראנען, פאטעט א. א. ה.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאג.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21.

אבאנעמענט-פרייזען: א מאנאט – 5 זל. א חודש מיט צושטעלען אין היים; אויף דער פראווינץ – 6 זל. ...
אנאנסען-פרייזען: ... 20 גר. ... 15 גר. ... 40 ... 80 ... 1 ... 15 ... 100 ... 50 ...